

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра менеджменту та публічного врядування

Магістерська робота

Особливості публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних
відносин

Виконав: студент VI курсу , групи ПУА-61

напряму підготовки (спеціальності)

281 «Публічне управління та адміністрування»

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

ОП «Державна служба»

Стратюк О. В.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Керівник _____ Мартинюк Г.Ф.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рецензент

(підпис)

(прізвище та ініціали)

Рівне 2023

Ім'я користувача:
Олексій Вікторович Стратюк

ID перевірки:
1016029301

Дата перевірки:
21.12.2023 19:14:26 ЕЕТ

Тип перевірки:
Doc vs Library

Дата звіту:
21.12.2023 19:19:47 ЕЕТ

ID користувача:
12282

Назва документа: Особливості публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин.docx

Кількість сторінок: 110 Кількість слів: 21168 Кількість символів: 173077 Розмір файлу: 1.80 MB ID файлу: 1015718686

14% Схожість

Найбільша схожість: 2.57% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1002082213)

Пошук збігів з Інтернетом не проводився

14% Джерела з Бібліотеки

978

Сторінка 112

1.06% Цитат

Цитати

9

Сторінка 113

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи

30

РЕЦЕНЗІЯ
на магістерську роботу
студента Стратюка Олексія Вікторовича
на тему: «Особливості публічного управління у сфері міжнародних
гуманітарних відносин»

Досягнення стратегічних цілей міжнародного плану гуманітарного реагування на основі багатостороннього співробітництва, оптимізація і формування ефективної моделі забезпечення гуманітарних потреб регіонів збройного конфлікту викликає потребу оновлення механізму публічного управління. Принципові зміни механізмів прийняття рішень в публічному адмініструванні можуть бути досягнуті завдяки інноваціям в системі підготовки управлінців сучасного рівня, які будуть спроможні творчо мислити, аналізувати складні економічні, політичні і соціальні процеси, систематизувати практичний досвід публічного управління розвинених країн, обґрунтовувати стратегії і тактики публічних дій.

Мета наукового дослідження полягає у визначенні особливостей та інструментів публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин та розробка заходів щодо їх вдосконалення.

Автором запропонована логічна структура, влучно визначені об'єкт, предмет, мета і завдання. Робота містить вступ, три основних розділи, висновки до кожного розділу та загальні висновки, список використаних джерел. Отримані дослідником результати дослідження можна запровадити в теорію і практику діяльності органів державної влади та міжнародного співробітництва в сфері гуманітарних відносин.

Для вирішення поставлених проблем було успішно застосовано систему загальнонаукових та спеціально наукових методів. Це забезпечило достовірний та об'єктивний аналіз сучасного стану та особливостей публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин.

Роботу виконано із застосуванням наукового стилю та дотриманням установлених вимог. Але допущено окремі стилістичні помилки, що не впливають на роботу в цілому. Автор успішно застосував здобуті під час навчання теоретичні та практичні знання, вміння та навички в галузі публічного управління та адміністрування для вирішення конкретних практичних завдань.

В цілому можна зробити наступні висновки.

Робота виконана на високому науково-теоретичному рівні. Студент під час написання роботи проявив себе як підготовлений спеціаліст який вміло володіє теоретичною базою та поєднує теорію з практикою. У процесі написання роботи здобувач сумлінно поставився до виконання окреслених у дослідженні завдань.

Магістерська робота Стратюка О.В. відповідає всім вимогам ЗВО, що пред'являються до її написання і рекомендується до захисту в ЕК, та заслуговує оцінку «відмінно» (95 балів), а її автора – Стратюка Олексія Вікторовича - на присвоєння кваліфікації «магістр з публічного управління та адміністрування».

Рецензент
к.і.н., доцент

Цецик Я.П.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	4
ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН.....	7
1.1 Понятійно-категоріальний апарат публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.....	7
1.2 Нормативно-правове забезпечення публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.....	18
1.3 Публічне управління як концептуальний елемент реалізації гуманітарної діяльності.....	25
Висновки до розділу I.....	35
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН.....	37
2.1 Аналіз результативності публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.....	37
2.2 Міжнародні програми реалізації гуманітарної діяльності.....	50
2.3 Особливості стратегічного розвитку міжнародних гуманітарних відносин у питаннях відновлення постраждалих в результаті збройного конфлікту регіонів.....	63
Висновки до розділу II.....	84
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН	87

3.1 Пріоритетні напрями вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних відносин.....	87
3.2 Проблеми та перспективи вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.....	91
3.3 Стратегії оптимізації та покращення публічної діяльності у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні.....	99
Висновки до розділу III.....	106
ВИСНОВКИ.....	108
Список використаних джерел.....	111

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПА – публічне управління та адміністрування;

ІПА – інтернаціональні публічні адміністрації;

МО – міжнародні організації;

МЗС – Міністерство зовнішніх справ України;

ЄС – Європейський союз;

НАТО – Організація Північноатлантичного договору;

ОЕСР – Організації економічного співробітництва та розвитку;

МГП – міжнародне гуманітарне право;

МГП – Міжорганізаційний постійний комітет ООН;

КГП – Координатор з гуманітарних питань ООН;

ЮНІСЕФ – Дитячий фонд ООН;

УВКБ ООН – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців;

МОМ – Міжнародна організація з міграції;

ЖК I-IV – Женевські конвенції від 12 серпня 1949 р.;

ДП – додаткові протоколи до Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р.;

ОСНА – Офіс ООН з координації гуманітарних питань;

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я;

КМУ – Кабінет Міністрів України;

УКГС – Управління з координації гуманітарних справ ООН;

ПГР – План гуманітарного реагування;

ВПО – внутрішньо переміщені особи;

МКЧХ – Міжнародний Комітет Червоного Хреста.

ВСТУП

Актуальність теми. Особливості діяльності органів публічного управління у вирішенні питань гуманітарного доступу і наданні гуманітарної допомоги в ситуації експонентного зростання кількості гібридних збройних конфліктів мають неабияку актуальність. На жаль, встановлення обмежень та бар'єрів для надання гуманітарної допомоги з боку воюючих сторін стало поширеним трендом сучасних збройних конфліктів у всьому світі, зокрема в Європі, країнах Близького Сходу, Африці та Латинській Америці. Яскравими і трагічними прикладами сьогодення стали немотивована агресивна війна розв'язана Російською федерацією проти України та чергове криваве загострення Ізраїльсько-палестинського конфлікту.

Зокрема гострота у питанні застосування можливостей міжнародного гуманітарного права збройних конфліктів під регулюючою публічною діяльністю міжурядових, регіональних та національних організацій, обумовлена відсутністю чіткого детермінування сторін та учасників конфлікту, всюдисущою охопленістю сфер життя не лише учасників бойових дій, а і світової спільноти в цілому.

Сучасні реалії військових агресій та оборонної діяльності вказують на ознаки певною мірою безпорадності централізованих міжнародних публічних інституцій у реалізації своїх можливостей гуманітарного доступу та гуманітарної діяльності в зонах збройних конфліктів. Тому постає питання розширення регіональних та національних можливостей структур публічного управління задля забезпечення стабільності та головним чином дієвості структурно-функціональних елементів міжнародних гуманітарних відносин.

Мета роботи. Метою даної роботи є визначення особливостей та інструментів публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин та розробка заходів щодо їх вдосконалення. Задля досягнення мети поставлено такі завдання :

- охарактеризувати понятійно-категоріальний апарат публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин;
- дослідити нормативно-правове регулювання публічного управління в сфері гуманітарних відносин;
- здійснити аналіз сучасного стану публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин;
- визначити пріоритетні напрями вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних відносин;
- схарактеризувати перспективи вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.

Об'єкт дослідження. Діяльність міжурядових організацій, регіональних та національних органів публічної влади у сфері реалізації міжнародних гуманітарних відносин.

Предмет дослідження. Особливості умов і засад діяльності органів публічного управління різних рівнів у сфері міжнародних гуманітарних відносин.

Під час дослідження були використані комплекс методів: сукупність загально-наукових та спеціальних методів. Базовою методологічною основою є діалектичний, формально-логічний, порівняльно-правовий та інші методи.

Практичне значення проведеного дослідження. Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що матеріали наукової магістерської роботи можуть бути використані в процесі співпраці з державними органами влади, органами місцевого самоврядування, державними установами, а також у навчальному процесі закладів вищої освіти та центрах підвищення кваліфікації.

Структура та обсяг магістерської роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг магістерської роботи становить 118 сторінок, із них 106 сторінок основного тексту.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН

1.1 Понятійно-категоріальний апарат публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин

З-поміж низки якісних та кількісних індикаторів, за якими можна визначити рівень розвитку певної сфери, понятійно-категоріальний апарат посідає провідне місце. Це обумовлено відсутністю галузевих обмежень для застосування та наявністю усталених методологічних підходів.

Понятійно-категоріальний апарат публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин включає такі поняття, як:

Публічне управління – це процес колективного прийняття та реалізації стратегічних рішень на основі узгодження і координування мети та дій усіх ключових учасників [1]. За твердженням І. В. Аль-Атті в українському законодавстві не закріплено поняття «публічне управління», а застосований в іноземній науковій літературі термін «public» (публічний) в Україні досить часто автоматично підміняється терміном «державний» («state»). Проте «публічне управління» як модель управління справами суспільства має інше сутнісне наповнення [2].

Як різновид соціального управління, публічне управління складається з: 1) державного управління, де суб'єктом виступає держава в особі відповідних структур; 2) громадського управління, де суб'єктами є недержавні інституції [3]. При цьому державне управління розглядається у вузькому розумінні, а до громадського управління можна також віднести органи місцевого самоврядування. На думку Л. Новак-Каляєвої «публічне управління» – це діяльність органів державного управління, органів місцевого самоврядування, представників приватного сектору та інститутів громадянського суспільства в межах визначених законом повноважень і функціональних обов'язків

(планування, організації, керівництва, координації та контролю) щодо формування та реалізації управлінських рішень суспільного значення, політики розвитку держави та її адміністративно-територіальних одиниць. Публічне управління забезпечує значне підвищення ефективності управлінської діяльності внаслідок високого рівня громадської підтримки та консолідації суспільства навколо спільних цілей, воно пов'язане з демократичними цінностями, принципами верховенства права, поваги до гідності людини, недискримінації, рівності, справедливості, безпеки, ефективності та ін. [4].

На думку Р. Мельника, категорія «публічне управління» є надзвичайно складною за своїм змістом, яку легше описати, ніж сформулювати її чітке визначення. Публічне управління являє собою різновид суспільно корисної діяльності, який здійснюється певною сукупністю суб'єктів, зокрема органами державної влади та структурними компонентами міжнародних організацій [5].

Міжнародне гуманітарне право – галузь міжнародного права, норми і принципи якої обмежують застосування насильства під час збройних конфліктів, висуваючи такі вимоги: а) щадити тих, хто не бере або припинив брати безпосередню участь у воєнних діях; б) обмежувати насильство обсягом, необхідним для досягнення мети конфлікту, а вона може полягати (незалежно від причин, через які конфлікт розпочався) лише в тому, щоб послабити військовий потенціал супротивної сторони.[6]

Міжнародні договори - угоди між державами або міжнародними організаціями, які регулюють питання взаємодії в гуманітарній сфері. Головне джерело МГП, починаючи з третьої чверті XIX століття, коли розпочався процес кодифікації законів і звичаїв війни.

Національні закони та нормативні акти - правові документи, які регулюють діяльність державних органів в сфері міжнародних гуманітарних відносин.

Очілну роль в реалізації та здійсненні публічної діяльності у сфері міжнародних гуманітарних відносин, безсумнівно, належить Міністерству закордонних справ України, яке безпосередньо здійснює комунікації та

забезпечує співпрацю з міжнародними інституціями безпекової та гуманітарної сфер. Діяльність Міністерства закордонних справ України заснована на диференційному підході щодо вирішення поставлених завдань та викликів на основі структурного поділу з деволюційним розподілом повноважень. Структурно-функціональна архітектура останнього має такий вигляд :

- Департамент забезпечення роботи керівництва МЗС
- Політичний департамент
- Департамент публічної дипломатії та комунікацій
- Департамент економічної дипломатії
- Департамент ЄС і НАТО
- Перший територіальний департамент
- Другий територіальний департамент
- Третій територіальний департамент
- Четвертий територіальний департамент
- П'ятий територіальний департамент
- Шосте територіальне управління
- Департамент міжнародних організацій
- Департамент міжнародної безпеки та військово-технічного співробітництва
- Департамент міжнародного права
- Департамент державного протоколу
- Департамент консульської служби
- Департамент фінансового менеджменту
- Управління підтримки експортерів
- Управління цифрової трансформації
- Управління кадрового менеджменту
- Управління закордонного українства та гуманітарного співробітництва
- Управління бухгалтерського обліку та фінансової звітності
- Юридичне управління
- Управління електронного діловодства та цифровізації архіву

- Режимно-секретне управління
- Сектор взаємодії з державними органами
- Сектор внутрішнього аудиту
- Сектор з питань запобігання та виявлення корупції
- Сектор мобілізаційної роботи та цивільного захисту
- Відділ патронатної служби
- Сектор контролю
- Профспілковий комітет МЗС
- Управління адміністративних питань

Особливої уваги в реалізації співробітництва у сфері гуманітарних відносин слід надати діяльності Управління закордонного українства та гуманітарного співробітництва, хоча розгляд якої неможливий у ізольованому вигляді без врахування комплексного функціонування апарату МЗС.

Основу міжнародної і зокрема гуманітарної діяльності Управління закордонного українства та гуманітарного співробітництва, як і власне МЗС України беззаперечно становлять :

- Багатостороннє співробітництво
- Двостороннє співробітництво
- Курс на набуття членства в ЄС і НАТО
- Міжнародне безпекове співробітництво

З метою ілюстрування різнобічності діяльності України в безпековій та гуманітарній сфері, не зайвим буде визначеною мірою конкретизація контактів зовнішньополітичної діяльності відповідно до наведеного вище переліку напрямків співробітництва.

Багатостороннє співробітництво:

- Участь у міжнародних організаціях, з переліком яких можна ознайомитися в Єдиному державному реєстрі Міжнародних організацій, членом яких є Україна
- Організація Об'єднаних Націй
- Організація з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ)
- Рада Європи
- ЮНЕСКО
- ОЧЕС
- Світова організація торгівлі (СОТ)
- Співробітництво України з міжнародними фінансовими інституціями
- Організація економічного співробітництва та розвитку
- Міжнародна організація франкофонії
- Африканський Союз
- Ліга арабських держав
- Організація Американських держав
- Центральноєвропейська ініціатива
- Організація за демократію та економічний розвиток - ГУАМ

Двостороннє співробітництво у сфері гуманітарних відносин як і українська концепція двосторонніх міжнародних відносин базується на територіальному принципі, відповідно до якого міжнародна співпраця здійснюється у відповідних політико-географічних регіонах за участі п'яти Територіальних департаментів.

У вимірі інтернаціональної діяльності варто згадати про фундаментальні прагнення України як суверенної держави до здобуття повноправного членства в Північноатлантичному альянсі та Європейському союзі, з метою гарантування національної безпеки і в боротьбі з викликами гуманітарно-економічного характеру породженими агресивною політикою східного сусіда.

Зокрема політичний діалог України з Альянсом забезпечується шляхом розбудови двосторонніх контактів на всіх рівнях. Провідну роль у поглибленні

цього діалогу відіграє Комісія Україна-НАТО (КУН), утворена відповідно до положень Хартії про особливе партнерство в 1997 р.

Протягом останніх 5 років засідання КУН високого рівня не відбуваються. Ухвалення у 2017 році нового закону України про освіту, який включав розділ про мову освіти – державну, – викликав критику з боку Угорщини. Користуючись тим, що НАТО працює за принципом консенсусу, офіційний Будапешт звинуватив Україну у погіршення мовних прав угорської національної меншини в Україні, заблокувавши проведення даного формату зустрічей у розвиток діалогу Україна - НАТО.

У ході Мадридського Саміту, що відбувся 28-30 червня 2022 р. на тлі повномасштабного військового вторгнення росії в Україну, та в якому взяв участь Президент України Володимир Зеленський у форматі відео-звернення, союзниками було:

- забезпечено перегляд Комплексного пакету допомоги (КПД) для України, що націлений на коротко-, середньо- та довгострокову підтримку Української держави, включно з її переходом від зброї радянських часів на сучасні зразки та покращення взаємосумісності з НАТО;
- ухвалено надання Україні оборонної (нелетальної) та гуманітарної допомоги, яка надається нашій державі на підставі її запитів через Трастовий фонд НАТО у рамках КПД та через Євроатлантичний координаційний центр реагування на катастрофи.

Також варто згадати, що з початком повномасштабного військового вторгнення Росії в Україну, НАТО стала майданчиком для обговорення та сприяння новому формату забезпечення оборонної підтримки України шляхом створення Контактної групи під проводом США, так зв. формату «Рамштайн» (за назвою Базис Повітряних сил США «Рамштайн» в Європі, де 27 квітня 2022 р. відбулося перше засідання Групи), що наразі об'єднує вже близько 50 країн.

Щодо співпраці в галузі безпеки з країнами членами ЄС, то допомогу європейської спільноти важко недооцінити. У рамках взаємодії по лінії Спільної

політики безпеки та оборони 22 липня 2014 року Рада ЄС із закордонних справ ухвалила рішення щодо розгортання Консультативної місії Європейського Союзу з реформування сектору цивільної безпеки України (EU Advisory Mission for Civilian Security Sector Reform Ukraine).

У 2021 році між Україною та Європейським Союзом на щорічній основі започатковано Діалог з кібербезпеки, який охоплює широке коло питань регіонального та міжнародного порядку денного, а саме: кібербезпека, кіберзахист, кібероборона та боротьба з кіберзлочинністю.

Обмежувальні заходи ЄС (санкції)

ЄС запровадив дванадцять пакетів санкцій у відповідь на безпрецедентний і неспровокований військовий напад Росії проти України.

Заходи покликані:

- послабити здатність фінансувати війну
- накласти чіткі економічні та політичні витрати на російську політичну еліту, відповідальну за вторгнення

Заходи включають:

- індивідуальні санкції
- економічні санкції
- обмеження щодо ЗМІ
- дипломатичні заходи

ЄС також запровадив санкції проти Білорусі у відповідь на її причетність до вторгнення в Україну.

З березня 2014 року ЄС поступово вводить обмежувальні заходи щодо Росії у відповідь на:

- незаконну анексію Криму в 2014 році
- рішення про визнання незалежними непідконтрольних уряду територій Донецької та Луганської областей у 2022 році
- неспровоковану та невиправдану військову агресію проти України у 2022 році

В межах розроблення проблематики в сфері здійснення гуманітарної допомоги проводились консультації з зацікавленими сторонами (стейкхолдерами) сфери гуманітарної допомоги – тими, хто може вплинути на процеси ухвалення та впровадження рішень, в тому числі, в особі представників громадських організацій, які безпосередньо здійснюють отримання гуманітарних вантажів, представниками органів державної влади.

Стейкхолдери в сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні:

Міжнародні організації:

1. Офіс ООН з координації гуманітарних питань (ОСНА):

Координатор з гуманітарних питань в Україні – провідний партнер уряду в справі координації дій з міжнародним гуманітарним співтовариством;

Національна робоча група з гуманітарних питань – стратегічний орган, який спрямовує діяльність і підтримує взаємодію з державними та неурядовими партнерами.

2. Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) в Україні - допомагає людям, які постраждали в результаті конфлікту на сході країни і підтримує роботу Товариства Червоного Хреста України;

3. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) в Україні;

4. Організації Північноатлантичного договору (НАТО) – одним із основних напрямів діяльності є надання гуманітарної допомоги країнам, постраждалим від стихійних лих та техногенних катастроф;

5. Комітет з питань гуманітарної допомоги та продовольчої допомоги (COHAFA) - головний форум в Європейському Союзі для обговорення політики гуманітарної допомоги, яка зосереджується на питаннях її впровадження, ефективності та координації;

6. Представництво Верховного Комісара ООН у справах біженців в Україні (UNHCR) - в тому числі здійснює підтримку уряду та громадських організацій, які забезпечують потреби ВПО через надання юридичної, матеріальної та соціальної допомоги.

Попри визначальну роль Міністерства закордонних справ України у формуванні та підтримці контактів міжнародного гуманітарного співробітництва, практична реалізація засад гуманітарної політики зокрема на національному рівні та в прямій співпраці з міжнародними структурами та країнами-партнерами належить Міністерству з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій та Міністерству соціальної політики. Власне вони в злагодженій роботі з міжнародними гуманітарними організаціями здійснюють гуманітарний доступ і забезпечення регіонів бойового зіткнення та деокупованих населених пунктів.

Міністерство з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України (Мінреінтеграції) - є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінреінтеграції є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику з питань тимчасово окупованої Російською Федерацією території України, а також прилеглих до неї територій, дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України, інформаційного суверенітету України, у сфері захисту прав примусово переміщених (депортованих) осіб, зокрема захисту прав осіб, депортованих за національною ознакою.[7]

Міністерство соціальної політики - є спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, надання гуманітарної допомоги. У своїй діяльності

за даним напрямком керується Законом України "Про гуманітарну допомогу". Мінсоцполітики здійснює визнання вантажів, коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою; здійснює контроль за транспортуванням, отриманням, збереженням, охороною, складуванням, розподілом, цільовим використанням, обліком гуманітарної допомоги, підготовкою відповідної статистичної звітності; здійснює в межах повноважень, передбачених законом, контроль за діяльністю Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій; веде Єдиний реєстр отримувачів гуманітарної допомоги.

Гуманітарна допомога - цільова адресна безоплатна допомога в грошовій або натуральній формі, у вигляді безповоротної фінансової допомоги або добровільних пожертвувань, або допомога у вигляді виконання робіт, надання послуг, що надається іноземними та вітчизняними донорами із гуманних мотивів отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за кордоном, які потребують її у зв'язку з соціальною незахищеністю, матеріальною незабезпеченістю, важким фінансовим становищем, виникненням надзвичайного стану, зокрема внаслідок стихійного лиха, аварій, епідемій і епізоотій, екологічних, техногенних та інших катастроф, які створюють загрозу для життя і здоров'я населення, або тяжкою хворобою конкретних фізичних осіб, а також для підготовки до збройного захисту держави та її захисту у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Гуманітарна допомога є різновидом благодійництва і має спрямовуватися відповідно до обставин, об'єктивних потреб, згоди її отримувачів та за умови дотримання вимог статті 3 Закону України "Про благодійну діяльність та благодійні організації"[8];

Донори (іноземні, вітчизняні) - юридичні та фізичні особи в Україні або за її межами, які добровільно надають гуманітарну допомогу отримувачам гуманітарної допомоги в Україні або за її межами;

Отримувачі гуманітарної допомоги - такі юридичні особи, яких зареєстровано в установленому Кабінетом Міністрів України порядку в Єдиному реєстрі отримувачів гуманітарної допомоги:

а) підприємства громадських організацій осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, а також підприємства, установи та організації, що утримуються за рахунок бюджетів, уповноважені ними державні установи та органи місцевого самоврядування;

б) благодійні організації, створені у порядку, визначеному Законом України "Про благодійну діяльність та благодійні організації";

в) громадські організації осіб з інвалідністю, ветеранів війни та праці, Товариство Червоного Хреста України та його обласні організації, творчі спілки, а також громадські організації, створені для здійснення передбаченої їх статутними документами екологічної, оздоровчої, аматорської, спортивної, культурної, освітньої та наукової діяльності;

г) релігійні організації, зареєстровані у порядку, передбаченому Законом України "Про свободу совісті та релігійні організації";

г) реабілітаційні установи для осіб з інвалідністю та дітей з інвалідністю, які мають відповідну ліцензію на здійснення реабілітаційних послуг, незалежно від відомчого підпорядкування, типу і форм власності[8].

1.2 Нормативно-правове забезпечення публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин

Основою нормативно-правового забезпечення публічного управління у галузі регулювання міжнародних гуманітарних відносин, як і міжнародного гуманітарного права загалом, є міжнародні договори та міжнародні звичаї.

Основні міжнародні правові документи у сфері надання міжнародної гуманітарної допомоги, які закріплюють базові принципи її здійснення:

- Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 46/182 по зміцненню координації гуманітарної допомоги ООН у надзвичайних ситуаціях;
- Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 58/114;
- Кодекс поведінки Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця і неурядових організацій при наданні допомоги у випадку стихійних лих і катастроф;
- Гуманітарна хартія та базові стандарти надання гуманітарної допомоги в умовах воєнного конфлікту (міжнародно визнаний набір принципів і універсальних мінімальних стандартів надання мінімальної допомоги):
 - Мінімальні стандарти у сфері надання медичної допомоги;
 - Мінімальні стандарти щодо забезпечення тимчасовим житлом, організації розміщення і непродуктивної допомоги;
 - Мінімальні стандарти водопостачання, санітації та сприяння дотриманню гігієни;
 - Мінімальні стандарти продовольчої безпеки.

Попри очільну роль норм міжнародного гуманітарного права, міжнародних договорів та звичаїв, не менш важливого значення набуває національний організаційно-правовий механізм регулювання відносин в гуманітарній сфері, що регулюється правовими нормами, які містяться в різних за формою, характером та юридичною силою нормативно-правових актах. Головне місце серед усіх нормативно-правових актів, що регламентують особливості реалізації державної політики в гуманітарній сфері відводиться законам, де закріплюються першорядні юридичні приписи, що становлять відправні начала для інших нормативно-правових актів. В свою чергу, підзаконні нормативно-правові акти виступають як засоби повсякденної управлінської діяльності стосовно здійснення уповноваженою публічною адміністрацією своїх функцій і завдань по охороні й забезпеченню прав, свобод та законних інтересів учасників суспільних відносин.

У зв'язку з цим підзаконні акти управління мають два джерела особливостей: правове й управлінське. Без правових актів не може бути державного управління як такого, водночас, без останнього – правова система держави втрачає своє регулююче призначення у сфері функціонування виконавчої влади[9, с.13]. Саме в нормативно-правових актах встановлюються норми права, які є «загальнообов'язковими державними приписами постійного чи тимчасового характеру, розрахованими на багаторазове застосування»[10, с.154].

Правові джерела формування та реалізації державної політики в гуманітарній сфері – це принципи, правила та норми, закріплені в нормативно-правових актах, які регулюють правовідносини в цій галузі, в тому числі: правовий статус суб'єктів публічного адміністрування гуманітарним розвитком країни, гарантії і процедури його реалізації, умови, порядок забезпечення гуманітарної безпеки країни, види заохочень і відповідальності державних службовців тощо. Підкреслимо, що в Україні активно йде процес формування нормативної бази державної політики в гуманітарній сфері, створюються і впроваджуються нові підходи до різних її аспектів.

З погляду адміністративно-правової науки, щодо їх характерних рис більшістю фахівців звертається увага на те, що нормативно-правові акти, на відміну від індивідуальних (правозастосовних) актів, містять норми права (встановлюють, змінюють або скасовують їх) і розраховані на багаторазове застосування, тобто їх дія не вичерпується одноразовим виконанням [11, с. 410].

Саме нормативно-правовий акт є одним із найбільш досконалих джерел права, адже дозволяє державі оперативно реагувати на зміни у характері суспільних відносин шляхом прийняття правових норм, забезпечувати нормативно-правові акти ефективним державно-правовим механізмом з його реалізації. Нормативно-правовий акт регулює переважну більшість суспільних відносин в Україні, створює певні зручності для застосування норм права, їх тлумачення, а також широкі можливості для обліку та систематизації нормативних приписів. Сукупність нормативно-правових актів є зовнішньою формою виразу національного права в гуманітарній сфері та складають основу

правового регулювання (забезпечення), що розуміється як один із основних засобів державного впливу на суспільні відносини з метою їх упорядкування в інтересах людини, суспільства і держави [12, с. 41]. Так само і в зміст поняття «забезпечення» переважно вкладається розуміння окреслення «повного і достатнього комплексу умов необхідних для здійснення чогось та гарантії будь-чого» [13, с. 724]. З позицій правничої науки за основу розуміння термінів і «регулювання», і «забезпечення» береться нормативна складова, тобто спрямованість на упорядкування діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування, інституцій громадянського суспільства та окремих індивідів (у тому числі посадових осіб) щодо здійснення ними своїх функцій, компетенцій, обов'язків з метою створення оптимальних умов для суворої, неухильної реалізації правових приписів та правомірного здійснення прав і свобод. Одні вчені таке явище називають «правовим регулюванням» [14, с. 81–84; 15, с. 16; 16, с. 8; 17, с. 28], ототожнюючи його також із «державним управлінням». Інші навпаки заперечують їх розмежування [10, с. 65], а подекуди схиляються до необхідності виділення окремо «адміністративно-правового регулювання», яке в контексті нашого дослідження здається найбільш оптимальним, адже «передбачає насамперед регулювання за допомогою норм адміністративного права суспільних відносин, що виникають в процесі реалізації прав і свобод людини та громадянина, вплив на них за допомогою передбачених в законодавстві елементів» [18].

Не зменшуючи значення кожного із названих, та доволі схожих між собою правових явищ, головним є те, що усі вони співвідносяться як частина й ціле, а власне «правове регулювання гарантує доведення норм права до їх виконання». Саме через застосування сукупності правових засобів впливу на відповідні суспільні відносини, а також шляхом безпосереднього встановлення нормативних приписів, стандартів і правил поведінки держава забезпечує реалізацію політики, спрямованої на створення умов для повноцінного духовного розвитку особи і суспільства, надання людині права виявляти та реалізовувати свої світоглядно-

ціннісні орієнтації, задовольняти різноманітні потреби та інтереси у сфері гуманітарного розвитку на засадах соціокультурного плюралізму.

Багатоаспектність впливу державної політики на складові гуманітарної сфери, яку утворює широке коло суспільних відносин освітньо-наукового, культурно-інформаційного, оздоровчого, спортивно-туристичного, молодіжного, гуманітарно безпечного характеру, відповідно визначає й складність визначення усього спектру нормативно-правових актів, нормами яких регульовано окреслені суспільні відносини. Це у свою чергу вимагає приділення уваги класифікації та упорядкуванню законодавчої та підзаконної нормотворчості, що у свою чергу сприятиме кращому аналізу системи таких актів (для пошуку сильних і слабких сторін, шляхів поліпшення адміністративно-правового регулювання державної політики в гуманітарній сфері), побудови конструкції системи нормативно-правового забезпечення формування та реалізації відповідних напрямів державної політики.

Виявлення системних зв'язків та властивостей різних джерел права неможливе без дослідження різних аспектів реального співвідношення між ними. Форми такого роду співвідношень можуть бути дуже складними, іноді навіть суперечливими і унікальними. Однак їх все необхідно враховувати, оскільки, по-перше, вони допомагають побудувати більш точні класифікації джерел права, по-друге, знання вихідних, базових співвідношень між джерелами права дуже важливі у правозастосовній діяльності, наприклад, на стадії вибору правової норми (визначення ієрархії норм різних джерел, дозволу колізій між ними і т.д.), по-третє, це має принципове значення для виявлення специфіки законів та підзаконних нормативно-правових актів як джерел права, і, по-четверте, вивчення співвідношення джерел права необхідно для побудови перспективних моделей їхнього оптимального взаємовідношення, постійного вдосконалення системи нормативного правового регулювання суспільного життя.

На думку О.Музичука, нормативні акти, що складають основу формування та реалізації державної політики, мають відповідати критеріям і рисам та особливостям конкретного суб'єкта або об'єкта відповідної діяльності, на підставі

яких з'являється можливість об'єднання у класифікаційні групи, окреслення певних спільних та відмінних рис кожної з груп [19,с.275]. Натомість М.Вилегжаніна пропонує деякі класифікаційні ознаки нормативно-правових актів: залежно від характеру волевиявлення державних органів (документи правотворчості, що встановлюють, змінюють або відміняють норми права); за галузями права, оскільки норми регулюють конкретні суспільні відносини, але той самий законодавчий або підзаконний акт може регулювати відносини різних галузей права; за часом дії; за суб'єктами нормотворення (референдуми, акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Президента, Міністерств або центральних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику в гуманітарній сфері, органів місцевого самоврядування); за територіальним принципом дії, або загальноукраїнські, регіональні або місцеві; за колом осіб, на яких розповсюджується дія акту; за юридичною силою, або Конституція, конституційні закони, закони, підзаконні акти, внутрішні накази міністерств, центральних органів виконавчої влади тощо[20,с.35–40].

Д.Приймаченко серед критеріїв класифікації основною називає сферу дії нормативних актів, що регулюють діяльність певного органу державної влади, й у відповідності до цього встановлює поділ на акти внутрішнього законодавства та міжнародно-правові договори та угоди, в яких брала участь або ратифікувала держава Україна. Ми у свою чергу наголосимо на важливості включення міжнародних актів і договорів в загальну конструкцію актів, норми яких регулюють суспільні відносини забезпечення і формування реалізації державної політики в гуманітарній сфері. Актами внутрішнього законодавства (якщо розглядати це поняття з позицій загальної системи нормативних актів, а не лише Закони) відносяться закони та підзаконні акти; серед міжнародних актів можна здійснити поділ на ті міжнародні договори або акти, що визначають загальні права людини (наприклад, право на освіту, на соціальних захист, вільний розвиток особистості тощо), доктринальні, що визначають необхідні вектори розвитку гуманітарної сфери, акти, що присвячені конкретним сферам гуманітарної політики (освітою, охороною здоров'я тощо)[21,с.176–177].

Законодавство України у сфері здійснення гуманітарної допомоги: До прийняття чинного Закону України «Про гуманітарну допомогу» правовий порядок реалізації гуманітарної допомоги встановлювався:

- Постановою Кабінету Міністрів України «Про впорядкування приймання та розподілу гуманітарної допомоги» від 24.07.1993 № 573;

- Постановою Верховної Ради України «Про тимчасовий порядок митного оформлення вантажів з гуманітарною допомогою, що надходять на митну територію України від іноземних юридичних і фізичних осіб» від 19.02.1997 № 85/97-ВР;

- Указом Президента «Про гуманітарну допомогу, що надходить в Україну» від 4 липня 1998 року N 738/98;

- Законом України «Про благодійництво та благодійні організації» від 16 вересня 1997 року № 531/97- ВР. Чинна правова база:

- Податковий кодекс України;

- Митний кодекс України;

- Кодекс цивільного захисту України;

- Закон України «Про гуманітарну допомогу» від 22 жовтня 1999 р. № 1192-XIV;

- Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05.07.2012 № 5073-VI;

- Наказ Мінфін України «Про порядок бухгалтерського обліку гуманітарної допомоги» від 14.12.1999 № 298;

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку списання товарів (предметів) гуманітарної допомоги, які мають певний термін експлуатації» від 16 березня 2000 р. № 514;

- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку використання гуманітарної допомоги у вигляді коштів в іноземній валюті з рахунків в іноземній валюті отримувачів гуманітарної допомоги» від 22 березня 2000 р. № 542;
- Постанова КМУ «Про Порядок митного оформлення вантажів гуманітарної допомоги» від 22 березня 2000 № 544;
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку вивезення за межі України або знищення неякісних та непридатних до споживання товарів (предметів) гуманітарної допомоги» від 28 квітня 2000 р. № 728;
- Наказ Державної митної служби України «Про введення в дію Положення про порядок контролю за пропуском через митний кордон України вантажів гуманітарної допомоги» від 27 серпня 2000 р. № 466;
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку реєстрації отримувачів гуманітарної допомоги» від 30 січня 2013 р. № 39;
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку взаємодії центральних і місцевих органів виконавчої влади та Національного банку щодо реалізації Закону України “Про гуманітарну допомогу”» від 25 березня 2013 р. № 241;
- Наказ Мінфін України «Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі» від 29.12.2015 № 1219;
- Наказ Мінсоцполітики України «Про затвердження Переліку документів, які подаються для визнання вантажів (товарів), коштів, у тому числі в іноземній валюті, виконаних робіт, наданих послуг гуманітарною допомогою» від 06 квітня 2017 р. № 573;
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку надання Україною гуманітарної допомоги» від 21 лютого 2001 р. № 161

1.3 Публічне управління як концептуальний елемент реалізації гуманітарної діяльності

Вирішення проблем зміни кліматичних умов, боротьба з міжнародним тероризмом, гуманітарна допомога жертвам збройних конфліктів, сприяння утвердженню демократичних цінностей, боротьба з інфекційними захворюваннями, забезпечення стабільності на транснаціональних фінансових та товарних ринках, встановлення справедливих умов міжнародної торгівлі, спрямування міграції — переважна більшість рішень, що мають неабияке значення для майбутнього нашого суспільства, приймаються із залученням та під динамічним спостереженням міжнародних публічних організацій.

МПО в узагальненому вигляді можна описати, як органи з певним ступенем автономії у вирішенні конкретних адміністративних завдань, укомплектовані професійними та виборними службовцями, які несуть відповідальність за досягнення поставлених цілей, і які працюють, керуючись спільною метою, дотримуючись правил і норм міжнародного галузевого права.

При розгляді питання ролі міжнародних організацій у публічному адмініструванні міжнародних гуманітарних та безпекових відносин, важливою є боротьба з пострадянським наративом, який демонізував поняття бюрократичного суспільного устрою, прирівняв термін “бюрократія” до вічно зволікаючої канцелярщини, адже власне система ефективної бюрократії претендує на роль нової визначальної моделі функціонування глобальної політики.

Проте попри популістичну діяльність диктаторських режимів щодо нежиттєздатності бюрократичної системи регулювання міжнародної та регіональної безпекової і гуманітарної політики, з метою відродити культ “силового централізованого регулювання”. Попри і справді певною мірою негативні риси функціонування транснаціональної бюрократії, у вигляді надмірної залежності колективного рішення від приватних інтересів окремих представників міжнародної спільноти. Безсумнівно, що саме міжурядовій транснаціональній адміністративній діяльності, побудованій на засадах колегіальності та рівноправності учасників, об'єднаних спільною ціллю, належить вирішальна роль у глобальній стратегії спільного партнерського розвитку.

Загалом переосмислення ролі міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва у сучасних міжнародних відносинах, а зокрема безпекових і гуманітарних, зумовлене новими викликами та загрозами. Поява нових загроз безпеці держав та зростання нестабільності у різних регіонах світу, поставило завдання знайти шляхи оптимізації співробітництва між країнами на міжнародній арені. Сучасний міжнародний світоустрій характеризується значною нестабільністю та тенденціями до відродження полярності світової політики. Вони стали одними із центральних у дискусії стосовно перспективи діяльності як міжнародних організацій на міжнародній арені, так і результативності впровадження ухвалених ними рішень. Особливої актуальності питання ефективності набуває сьогодні – в час динамічних змін міжнародної системи безпеки. З огляду на загострення політичного протистояння у світовому масштабі, з одного боку, та регіоналізації загроз, з іншого, питання посилення ролі безпекового та гуманітарного компонентів у діяльності міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва є вельми актуальними.

При цьому слід зазначити, що в останній час зростає роль неформальних міжнародних відносин та нестандартних міжнародних інституцій, які перебирають подекуди на себе завдання регіонального політико-економічного та безпекового регулювання. Такими структурами можна вважати регіональні та субрегіональні утворення, такі як, Люблінський трикутник, група Веймар (Веймарський трикутник) тощо. Аналіз діяльності таких організацій засвідчує наявність трансформації розуміння ролі та функцій міжнародних організацій у сучасному світі. Традиційна діяльність міжнародних інститутів багатостороннього співробітництва ще десятиліття назад кардинально вирізнялася своїм характером від діяльності сьогочасних міжнародних інституцій [22].

Після оцінки важливості міжнародної бюрократії, як глобального регуляторного механізму, слід згадати, що вивчення організації влади, моделювання адміністративних структур та оцінка ефективності циклічного процесу розробки і впровадження політичних рішень - є прерогативою публічного

управління як наукової дисципліни. Однак майже до другої половини XX ст., а в країнах пострадянського та постколоніального простору майже до початку XXI ст., вивчення основ міжнародної політики через призму публічного управління нехтувалося, через необізнаність та ідеологічний догматизм.

Це має негативні наслідки у контексті аналізу можливостей діяльності міжнародних та регіональних організацій у сфері гуманітарних та безпекових відносин. Переважне застосування лише математично-статистичного методу аналізу, наприклад, у вигляді розрахунку затрачених коштів на покриття логістичних чи оборонно-промислових завдань, визначення темпів зростання валового продукту чи оцінка рівня інфляції, або виключно соціологічні дослідження у вигляді збору емпіричних даних за результатами соціальних опитувань з приводу схвалення реалізованої політики розвитку, веде до одностороннього розуміння ефективності глобальної стратегії розвитку, оцінки її виключно, як ефективної чи неефективної економічної моделі або схвального чи несхвального набору політичних лозунгів. Тут власне і потрібно наголосити, на необхідності застосування теоретичних надбань публічного управління задля комплексного аналізу моделі глобального розвитку на міжнародному чи регіональному рівні, з метою виявлення впливу, як окремих компонентів адміністративної діяльності на результативність політичного курсу, так і їх спільного впливу на стратегію розвитку.

Для ілюстративності (без популістичного підтексту), хотілося б навести економічні показники ефективності централізованої командно-адміністративної управлінської моделі Китайської народної республіки, де номінальні показники ВВП станом на 2018 рік склали близько 13 407 398 мільйонів доларів, що ставлять економіку Китаю на другу сходинку світової економіки, які поєднуються з існуванням наглядової мережі камер спостереження з функцією розпізнавання обличчя та системи соціального кредиту, що породжують певні суперечності в пріоритетах даної управлінської моделі. В конкретному випадку результати

математично-статистичного підходу до визначення ефективності управлінської діяльності не дозволяють оцінити реальну картину стратегії розвитку.

Попри очільну роль публічного управління, як наукової дисципліни, в об'єктивній оцінці ефективності різноманітних адміністративних систем суспільного розвитку, об'єкт дослідження публічного адміністрування традиційно пов'язували з національним контекстом і міжнаціональним порівнянням адміністративних систем. Це нехтування дослідженнями архітектури та системи функціонування регіональних та міжнародних організацій, породило прогалини у розумінні діяльності останніх, що на сучасному етапі становить проблему, оскільки міжурядові організації почали відігравати дедалі більшу та помітнішу роль у внутрішньому житті і формуванні міжнародної політики.

В умовах зростаючої сфери компетенцій та повноважень міжнародних бюрократичних органів, виникає очевидне питання, якою мірою методи наукового пошуку застосовані у сфері публічного управління, базуючись на знаннях національних адміністративних систем, можуть додати аналітичного та теоретичного розуміння ефективної діяльності міжурядових безпекових і гуманітарних організацій.

Наразі це питання залишається відкритим, а розрив між можливостями національного і міжнародного управління зростає. На національному рівні дослідження публічного адміністрування невпинно поглиблюють наше розуміння організаційної структури вітчизняної бюрократичної системи та її вплив на національну політику, але відповідні дослідження щодо міжнародного рівня та міжнародної бюрократії проводилися лише спорадично.

Звісно, нехтування розробкою концептуального погляду ПА на МО не означає, що їхні організаційні особливості залишилися повністю нерозглянутими. Дослідження, що поєднують міжнародні відносини та теорію організації, справді викликали новий інтерес до вивчення МО «як організацій» (Ness and Brechin 1988), визнаючи, що їхня внутрішня структура та політичний персонал можуть бути джерелом політичних змін (Biermann and Siebenhüner 2009) або

організаційних дисфункцій (Барнетт і Фіннемор 2004). Ці напрямки дослідження сягають принаймні 1970-х років (Кокс і Якобсон 1973; Вайс 1975). Їхній головний внесок полягав у тому, щоб підкреслити, що міжнародні організації та їхні секретаріати є не лише епіфеноменальними та інструментальними (Mearsheimer 1995), але й мають певний рівень впливу, особливо там, де на карту не поставлені істотні інтереси могутніх держав. Проте справедливо підкреслити, що, хоча ці роботи висвітлювали «організаційні особливості», вони не були особливо зацікавлені у дотриманні внутрішньоорганізаційної програми загалом, не кажучи вже про перспективу ПА, яка досліджувала зв'язок адміністрації та політики, окремі бюрократичні особливості та їхні наслідки, або точний і різноманітний вплив певних адміністративних культур, рутинних процедур і підприємництва. На щастя, ця картина почала змінюватися. Після фундаментальної публікації Барнетта та Фіннемора (2004) про повноваження секретаріатів міжнародних організацій зростає кількість досліджень, натхненних організаційною теорією, соціологічним інституціоналізмом та принципово-агентськими підходами, які прийняли новий погляд на адміністративні органи міжнародних організацій (Pattberg 2012; da Conceição-Heldt 2013; Dingwerth, Kerwer, and Nölke 2009; Ege and Bauer 2013; Goetz 2014; Hanrieder 2014; Johnson and Urpelainen 2014; Liese and Weinlich 2006; Nay 2012). Однак висновки щодо дій, впливу та зовнішніх зв'язків ІПА залишаються фрагментарними (Eckhard and Ege 2016), і в міру того, як почав формуватися більш систематичний погляд ПА на ІПА, його контури все ще опрацьовуються. Історично склалося так, що існувала певна взаємна зневага, яка перешкоджала міждисциплінарним дискусіям. ПА не цікавилася міжнародними бюрократичними питаннями, тоді як галузь міжнародних відносин не розглядала систематично внутрішньоорганізаційні особливості державного управління МО. Організаційна точка зору на міжнародні організації (в будь-якому випадку це більше міжорганізаційний, ніж внутрішньоорганізаційний порядок денний) залишалася дещо ізольованою (і не дуже впливовою) темою для обговорення. Однак ці історично роз'єднані дослідницькі програми не так давно почали зближуватися. Керуючись тезами останніх робіт Барнетта та Фіннемора 2004

року, дослідники розробили організаційні та бюрократичні перспективи МО, і цей зсув, у свою чергу, збігся із зусиллями спільноти ПА впоратися з проблемами, пов'язаними з інтернаціоналізацією та глобалізацією (Bauer 2015). Таким чином, для ПА як дисципліни настав час переглянути власний концептуальний і теоретичний потенціал для «виходу на міжнародний рівень».

Проблематика підходів публічного управління до діяльності інтернаціональних публічних адміністрацій

- Перша група питань стосується особливостей структури та функціонування міжнародних організацій: що характеризує адміністративних виконавців, процеси та інституції на міжнародному рівні і наскільки ці особливості відрізняються від того, що ми вже знаємо про національні адміністрації?

Дослідження в цій галузі будуть зосереджені на внутрішньому функціонуванні адміністративних суб'єктів (на різних рівнях ієрархії), їхні ролі та поведінці, а також організаційні структури публічної бюрократії як її центральні аналітичні категорії.

- Друга група питань стосується зв'язку між адміністраціями та їхніми політичними очільниками. Дослідження часто зосереджені на стосунках між обраними політиками та бюрократією з припущенням, що адміністрація буде прагнути використовувати свій переважаючий досвід, щоб уникнути пильного контролю з боку тих, кого обрано керівником.

Побоювання того, що адміністрації втратять свій інструментальний характер і почнуть діяти за власним бажанням і у власних інтересах, давно становлять одну з головних проблем політичних і соціальних наукових досліджень громадських організацій.

- Третій масив питань ставить межі ПА у центр уваги.

Де закінчується конкретна адміністрація та починаються домени інших учасників? Які наслідки такого офіційного чи неформального розмежування? Які види обміну інформацією відбуваються між адміністративними суб'єктами різних

типів і на різних рівнях? Які структури визначають стосунки між державною адміністрацією та її середовищем, особливо щодо її «клієнтських» стосунків із громадянським суспільством та організованими інтересами?

- Четвертий набір запитань охоплює попередні три, оскільки досліджує вплив адміністративних структур, процесів і поведінки на державну політику.

Основні питання, які тут порушуються, полягають у тому, чи здатна адміністрація певним чином формувати державну політику (особливо з точки зору реалізації та бюджетування), і за допомогою яких механізмів, і як зв'язок між адміністративними змінними з одного боку та результатами політики з іншого, повинні бути теоретично осмислені та емпірично вивчені.

Ці запитання не є вичерпними, скоріше вони встановлюють аналітичні відправні точки для вивчення особливостей ПА з порівняльної точки зору. Запитання підкреслюють, як ключові поняття дисципліни ПА можна взяти з традиційного національного контексту та використати для аналізу інтернаціоналізованих структур, конфігурацій та взаємовідносин акторів. Таким чином, розгляд проблематики ПА в сфері діяльності ПА призначені лише для того, щоб спрямовувати аналітичні зусилля та ініціювати дискусію, а не лише обмежуватись емпіричними дослідженнями.

Будь-яка спроба відповісти на питання, сформульовані вище, передбачає розвиток аналітичних концепцій, які керують емпіричним аналізом. Наразі існує шість концепцій, які зазвичай використовуються в дослідженнях ПА, і застосовні з метою аналізу ПА з порівняльної точки зору та відповіді на запитання, сформульовані вище.

Ці поняття включають бюрократичну автономію, адміністративні стилі, бюрократичне підприємництво, адміністративну експертизу, бюрократичне бюджетування та багаторівневу адміністративну координацію.

Разом ці концепції охоплюють центральні теоретичні та аналітичні досягнення порівняльного дослідження ПА. Кожна з цих концепцій пропонує

важливе розуміння з точки зору розвитку теорії міжнародного державного управління. У той же час очікується, що застосування цих концепцій до ІПА має потенціал як відображення традиційної «національної» методології вивчення ПА. Завдяки цьому процесу є сподівання вдосконалити наш концептуальний набір інструментів, розробивши більш загальні рамки, які можна застосовувати до державних адміністрацій на різних рівнях (міжнародному, національному, субнаціональному) та в різних контекстах.

На думку автора роботи, лише така емпірично широка та порівняльна перспектива, зрештою дозволить зрозуміти суть державного управління. Докладний аналіз кожної з концепцій ПА застосовних для вивчення міжнародної зокрема і гуманітарної діяльності ІПА вимагає неабиякої кількості часу і не є тематикою даної роботи. Автор роботи вважає за необхідне порекомендувати ознайомитися з працями відомих європейських та американських дослідників у сфері аналітичних концепцій ПА діяльності ІПА.

Зокрема праці Michael W. Bauer і Jörn Ege вивчають внутрішньоорганізаційні особливості через класичний фокус публічного адміністрування: бюрократична автономія. Автори припускають, що міжнародні організації організовані не так, як національні політичні системи, і тому цілком ймовірно, що міжнародні бюрократії розвивають специфічні можливості та використовують різні структури та групу учасників, зрештою змінюючи баланс між автономією та контролем на міжнародному рівні. Структури автономії ІПА базуються на тому, що ми знаємо про те, як тримати «під контролем» національне державне управління, але чи є ці структури контролю ефективними для міжнародних конфігурацій і в якій мірі, це тема, яку автори прагнуть розглянути.

Роботи Christoph Knill, Jan Enkler, Sylvia Schmidt, Steffen Eckhard, Stephan Grohs розглядають неофіційні процедури та рутину, що формують міжнародну адміністративну поведінку. Для цього вони використовують концепцію адміністративних стилів. Концепція стилів допомагає зосередитися на процедурах, які де-факто визначають способи, за допомогою яких міжнародні

адміністрації намагаються досягти своїх цілей у межах можливостей і обмежень їх структурного та інституційного контексту. Автори розробляють нову типологію адміністративних стилів і теоретичну основу, що враховує варіації адміністративних стилів, які можна застосувати до будь-якої бюрократії, незалежно від інституційного рівня, на якому вона знаходиться.

Наукові праці Helge Jörgens, Nina Kolleck, Barbara Saerbeck, Mareike Well вивчають бюрократичне підприємництво в секретаріатах багатосторонніх угод. Вони переглядають теорії підприємництва та сприймають ці відносно невеликі міжнародні секретаріати як посередників, здатних використовувати свій привілейований доступ до інформації та їхню функцію як центру обміну інформацією під час поточної міжнародної діяльності. Автори аналізують своєрідну посередницьку діяльність як механізм, за допомогою якого ІПА можуть успішно здійснювати політичний вплив, приділяючи особливу увагу раннім етапам процесу формування міжнародної політики.

Дослідження Per-Olof Busch і Andrea Liese розглядають концепцію адміністративної експертизи з метою розробки інструменту для порівняльного вивчення ролі ІПА. Вони зосереджуються на експертному авторитеті та на тому, як його можна емпірично вивчити, зокрема у сфері соціального обміну та репутації організації. Автори розробляють концепцію експертизи як важливу характеристику ІПА та передумову впливу ІПА на політику.

Праці Ronny Patz і Klaus H. Goetz розглядають сферу, якою надто часто нехтують у порівняльному організаційному аналізі: політику бюрократичного складання бюджету. Вони сприймають складання бюджету як основний організаційний процес, який залучає та стосується всіх учасників всередині адміністрації. Вони стверджують, що боротьба за збереження необхідних фінансових ресурсів призводить, особливо в часи скорочення, до конкретних адміністративних стратегій реагування та процесів адаптації. Патц і Гетц описують, як спроби отримати меценатські кошти та мотиви адміністративних лідерів ІПА впливають на моделі реакції адміністрації на бюджетний тиск.

Роботи Arthur Benz, Andreas Corcaci, Jan Wolfgang Doser досліджують зв'язки між міжнародними та національними адміністраціями. Вони вивчають моделі координації та розробляють концепцію багаторівневої адміністративної координації, яка відрізняється від ширшої структури багаторівневого управління. Автори зосереджуються, зокрема, на механізмах і схемах, за допомогою яких ці адміністрації де-факто взаємодіють. Вертикальні адміністративні відносини, за їхніми висновками, характеризуються відсутністю примусу та підпорядкування; тому багаторівнева адміністративна координація є відносно волюнтаристською, породженою більшою мірою рівноправним обміном і меншою мірою чіткими типами чи структурами, ніж у суто національному контексті.

Висновки до розділу I

Теоретико-методологічні засади публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин базуються на принципах ефективності, прозорості, відкритості та партнерства. Основні принципи публічного управління, які можна виділити, в сфері міжнародних гуманітарних відносин:

- Забезпечення гуманітарної допомоги на основі потреб і з урахуванням принципу нейтралітету та незалежності.
- Взаємодія з міжнародними гуманітарними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права на основі принципу партнерства та співпраці.
- Розвиток механізмів координації та співробітництва між державними органами та громадськими організаціями для забезпечення ефективності гуманітарної допомоги.
- Проведення моніторингу та оцінки ефективності гуманітарної допомоги з метою підвищення якості та результативності.
- Забезпечення доступу до гуманітарної допомоги для всіх потерпілих від конфліктів, природних катастроф, епідемій та інших кризових ситуацій без дискримінації за будь-якою ознакою.

- Забезпечення взаємодії з міжнародними органами з прав людини для захисту прав людини в гуманітарних ситуаціях.
- Розвиток механізмів комунікації та інформаційного обміну з метою підвищення прозорості та взаєморозуміння між учасниками процесу гуманітарної допомоги.

Публічне управління є важливим концептуальним елементом реалізації гуманітарної діяльності, оскільки воно дозволяє забезпечити ефективну координацію та співпрацю між різними гуманітарними акторами, зокрема державними органами, міжнародними та місцевими неприбутковими організаціями, міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами.

У контексті гуманітарної діяльності публічне управління включає в себе процеси планування, координації та моніторингу гуманітарних заходів, а також забезпечення взаємодії між різними гуманітарними акторами та залучення громадськості до процесу прийняття рішень.

Зокрема, публічне управління в гуманітарній діяльності передбачає:

- Розробку та впровадження гуманітарних стратегій та планів дій, що враховують потреби та інтереси різних груп населення;
- Координацію діяльності різних гуманітарних акторів з метою забезпечення максимальної ефективності та уникнення дублювання зусиль;
- Моніторинг та оцінку ефективності гуманітарних заходів;
- Залучення громадськості до процесу прийняття рішень та забезпечення прозорості та відкритості в гуманітарній діяльності.

Публічне управління також передбачає створення механізмів сприяння співпраці між різними гуманітарними акторами, зокрема шляхом обміну інформацією, координації дій та спільного планування гуманітарних заходів. У цілому, публічне управління є важливим елементом реалізації гуманітарної діяльності, оскільки дозволяє забезпечити ефективну координацію та співпрацю

між різними гуманітарними акторами та забезпечити максимальний ефект від гуманітарних заходів.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН

2.1 Аналіз результативності публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин

З метою оцінки ефективності міжнародної діяльності України у сфері гуманітарної допомоги та гуманітарних відносин, ілюстративною і наочною буде графічна оцінка об'ємів фінансово-матеріальної допомоги Україні за період від 24 січня 2022 року до 31 жовтня 2023 згідно графічних даних Кільського інституту світової економіки (The Kiel Institute for the World Economy).

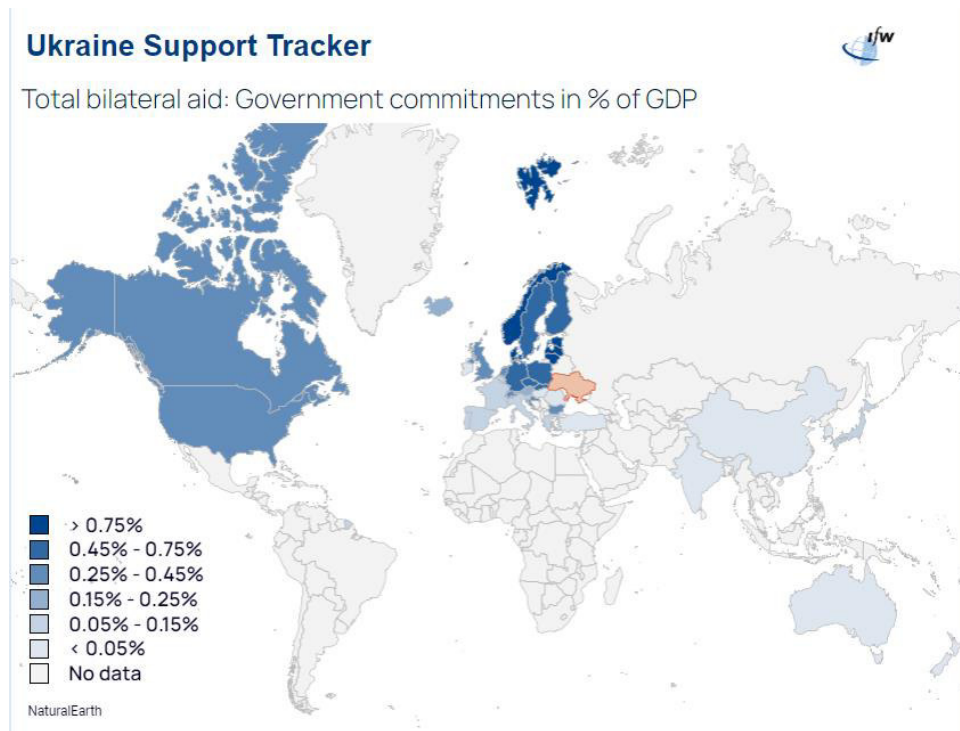

Рис.1 Загальна сума двосторонньої допомоги: державні зобов'язання у % ВВП [82]

Крім оцінки державних зобов'язань у перерахунку на відсоткове відношення національного внутрішнього валового продукту, можна звернути увагу на географічний розподіл фінансової, військової та гуманітарної допомоги країн-донорів. Звертаючи увагу, на розподіл країн-донорів двосторонньої допомоги можна опосередковано стверджувати про ефективність двосторонньої міжнародної співпраці України з країнами демократичного устрою.

Government support to Ukraine: Type of assistance, € billion

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on 42 donors ; scroll to see more donors

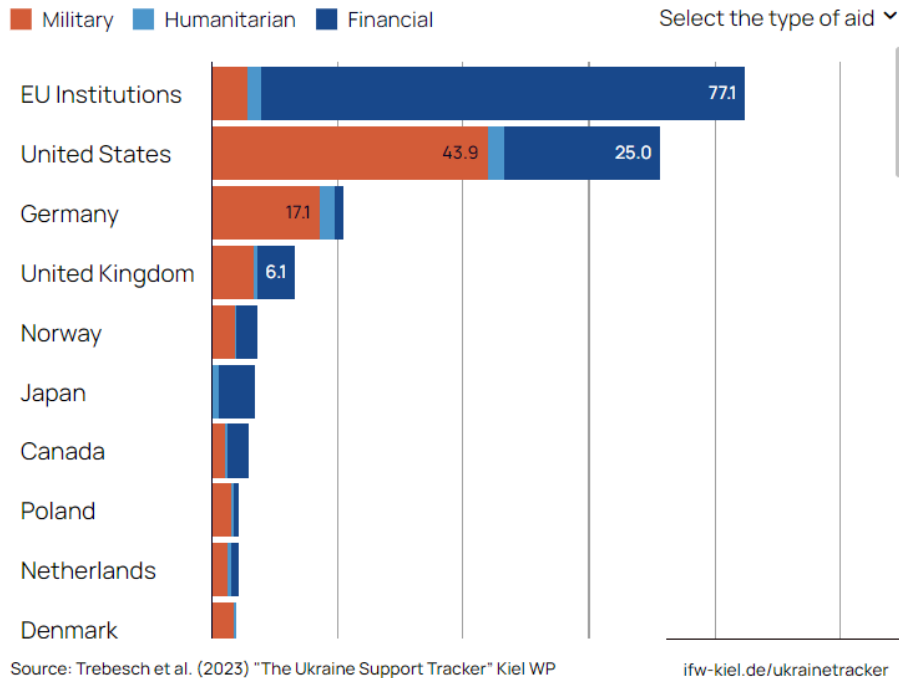

Рис.2 Державна підтримка найбільших донорів України: вид допомоги , млрд. євро [82]

Включає двосторонні зобов'язання перед Україною. Не включає приватні пожертви, підтримку біженців за межами України та допомогу міжнародних організацій. Зобов'язання інституцій ЄС включають кошти Комісії та Ради, МЗС, Європейського фонду миру та Європейського інвестиційного банку, які також можуть бути додані до окремих країн ЄС. Фінансові зобов'язання, зроблені безпосередньо для військових закупівель і зброї, зараховуються як військова допомога.

Аналізуючи цю світлину, можна виділити лідируючі позиції гуманітарної підтримки з боку інституцій Європейського союзу, тоді як левову частку військової допомоги беруть на себе Сполучені Штати Америки.

Government support to Ukraine: By donor country GDP, incl. and excl. EU share

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on 41 donor countries; scroll to see more countries

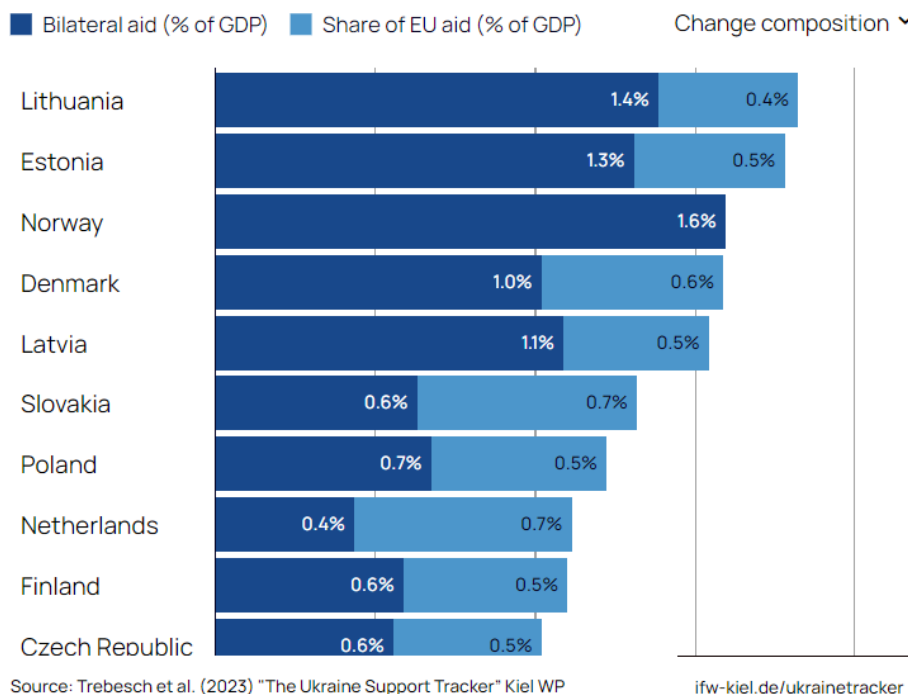

Рис.3 Державна підтримка України: за ВВП найбільших країн-донорів, в тому числі і виключна частка ЄС [82]

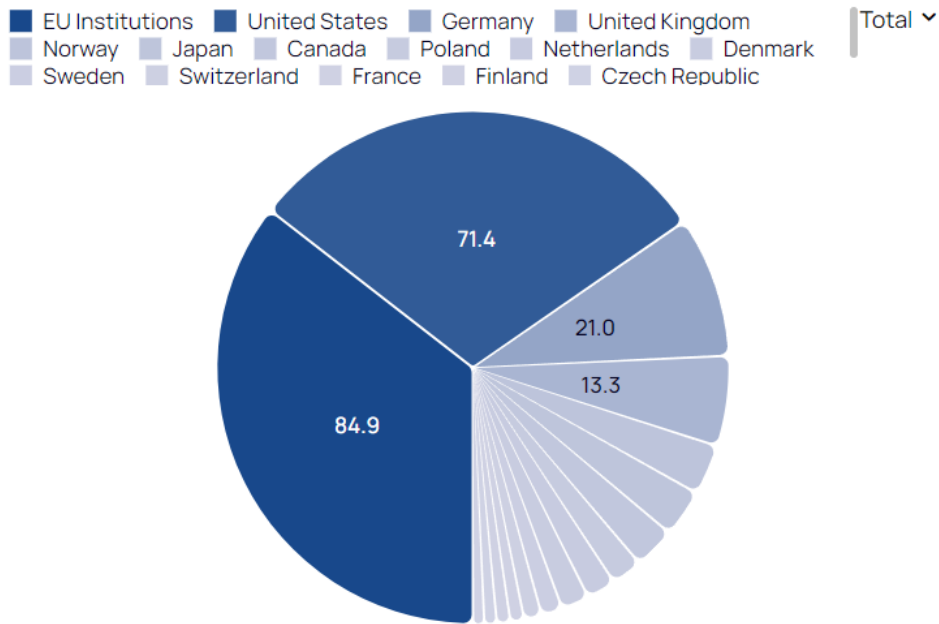
Включає двосторонні зобов'язання перед Україною. Не включає приватні пожертви, підтримку біженців за межами України та допомогу міжнародних організацій. Зобов'язання інституцій ЄС включають кошти Комісії та Ради, МЗС, Європейського фонду миру та Європейського інвестиційного банку, які також можуть бути додані до окремих країн ЄС. Фінансові зобов'язання, зроблені безпосередньо для військових закупівель і зброї, зараховуються як військова допомога.

З даного графіку можна чітко побачити, значимість, у частці від внутрішнього валового продукту допомоги, країн-партнерів пострадянського простору Північної Європи.

Government support to Ukraine: Type of assistance, € billion

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on top 15 donors; other donors are grouped together

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

Рис.4 Державна підтримка України: частка найбільших донорів, млрд. Євро [82]

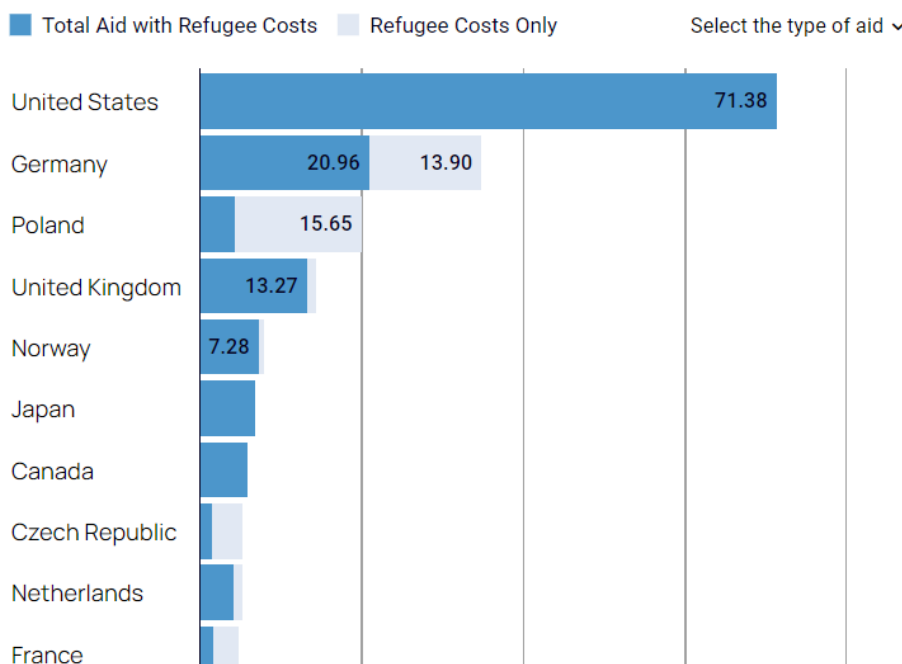
Включає двосторонні зобов'язання перед Україною. Не включає приватні пожертви, підтримку біженців за межами України та допомогу міжнародних організацій. Зобов'язання інституцій ЄС включають кошти Комісії та Ради, МЗС, ERF та ЄІБ, а також додаються до окремих країн ЄС. Фінансові зобов'язання, зроблені безпосередньо для військових закупівель і зброї, зараховуються як військова допомога. Витрати на біженців базуються на оцінках, наданих ОЕСР Міграційні перспективи 2022, і збільшені з використанням даних ООН щодо біженців.

Інші донори включають Австрію, Іспанію, Словаччину, Південну Корею, Литву, Бельгію, Естонію, Австралію, Латвію, Швейцарію, Португалію, Болгарію, Хорватію, Грецію, Румунію, Словенію, Люксембург, Ірландію, Туреччину, Тайвань, Угорщину, Ісландію, Нові Зеландія, Кіпр, Китай, Мальта та Індія.

Government support to Ukraine: Total Aid with Refugee Costs

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on 41 donors ; scroll to see more donors

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

Рис.5 Державна підтримка України: загальна допомога з витратами на біженців [82]

Включає двосторонні зобов'язання перед Україною. Не включає приватні пожертви, підтримку біженців за межами України та допомогу міжнародних організацій. Фінансові зобов'язання, зроблені безпосередньо для військових закупівель і зброї, зараховуються як військова допомога. Витрати на біженців базуються на оцінках, наданих ОЕСР Міграційні перспективи 2022, і збільшені з використанням даних ООН щодо біженців.

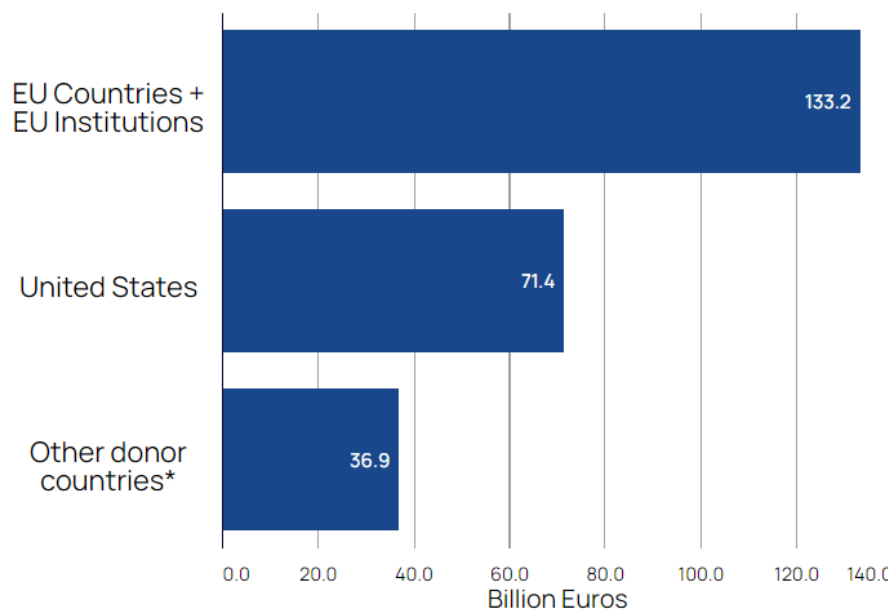
Очільні позиції щодо матеріальної допомоги українським біженцям беруть на себе США, Німеччина, Польща, Великобританія.

Government support to Ukraine: By country group, € billion

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023

■ Total aid (€ billion)

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

Рис.6 Державна підтримка України: за групами країн, млрд євро [82]

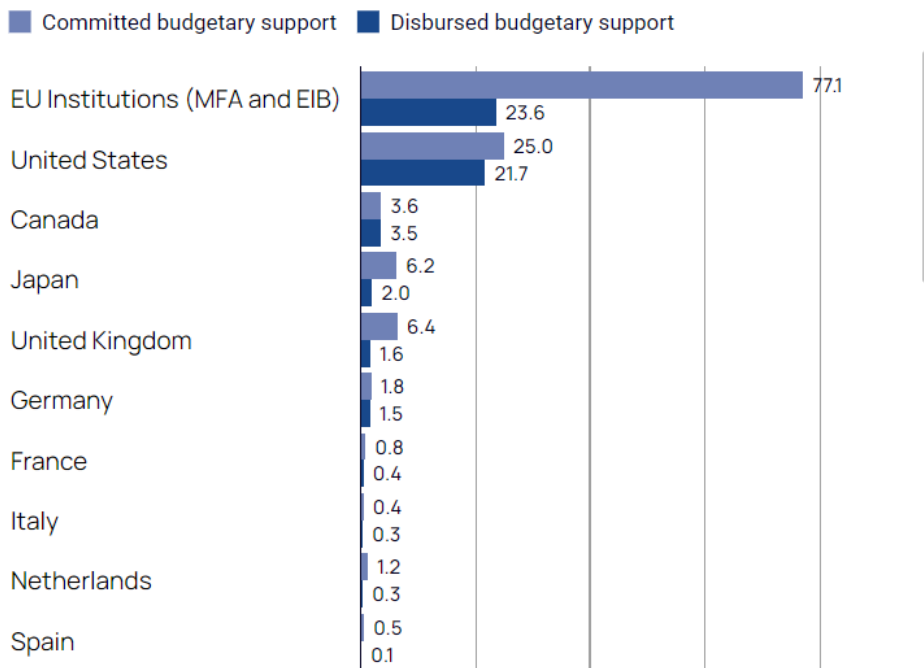
Інші країни-донори включають ангlosаксонські країни (крім Сполучених Штатів), Китай, Японію, Південну Корею, Тайвань, Туреччину, Норвегію та Швейцарію, Індію та Ісландію.

І вкотре левову частку допомоги надають країни ЄС та Сполучені штати Америки.

Government support to Ukraine: Committed vs. disbursed budget support, € billion

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on 25 donors; scroll to see more donors

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

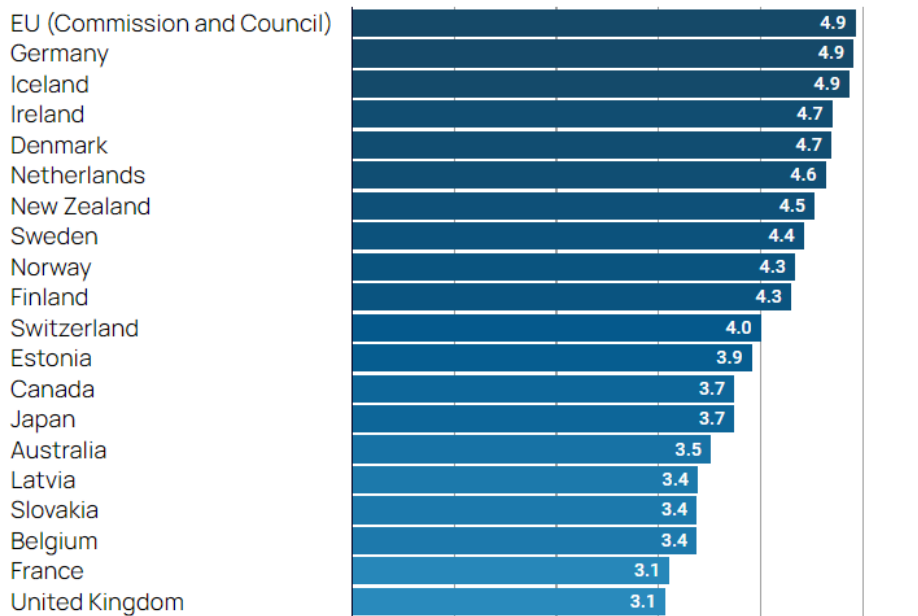
Рис.7 Державна підтримка України: зобов'язання та виплачена бюджетна підтримка, млрд євро. [82]

Показує лише бюджетну підтримку, а не всі види фінансової допомоги. Інформацію про виплачені суми розкриває український уряд. Не містить фінансової допомоги міжнародних організацій, приватних пожертв чи допомоги біженцям.

Data Transparency index: by donor transparency level

Higher index values indicate higher levels of transparency of the available data (5 = best, 0 = least transparent). The total index score is calculated as the sum of five subcomponents (see disclaimer).

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

Рис. 8 Індекс прозорості даних: за рівнем прозорості донорів. [82]

Вищі значення індексу вказують на вищі рівні прозорості (5= найкращий, 0= найменш прозорий).

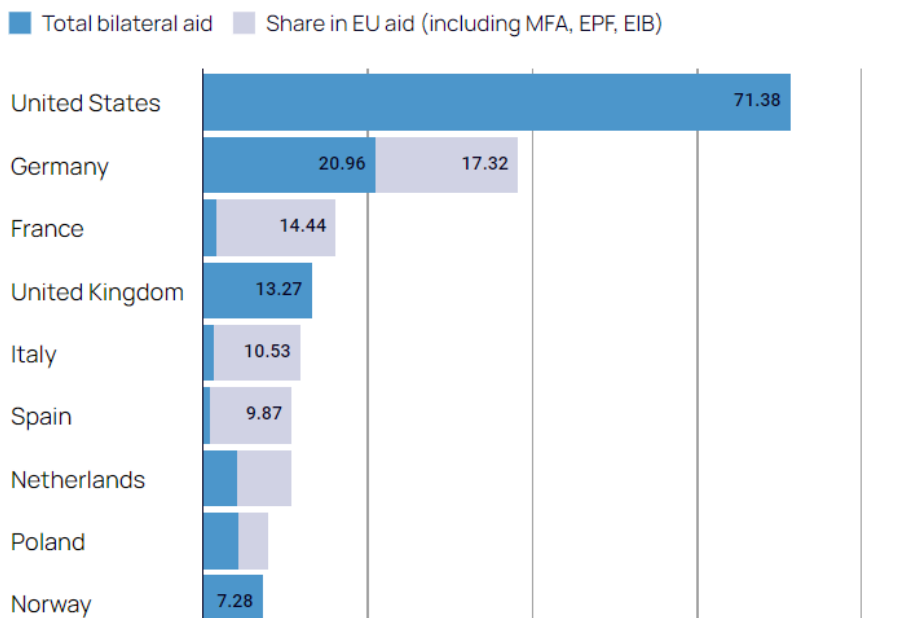
Критерії оцінки рівнів прозорості допомоги:

1. Чи є офіційний сайт про державну допомогу Україні? (1 = так, 0 = ні)
2. Загальна вартість наданих зобов'язань. Чи загальна сума підтримки України надається урядом? (1 = так, 0 = ні)
3. Грошова оцінка окремих предметів за джерелом. Частка зафіксованих окремих елементів, для яких є грошова вартість, надана джерелом. (частки розраховані для кожної країни)
4. Державна інформація за окремими пунктами. Частка зафіксованих окремих елементів, для яких є офіційне джерело. (частки розраховані для кожної країни)
5. Кількість відомих військових предметів. Частка переданих і розкритих натуральних військових предметів, для яких маємо точну кількість переданих одиниць або озброєння. (частки розраховані для кожної країни)

Government support to Ukraine: Total bilateral commitments incl. EU commitments, € billion

Commitments Jan. 24, 2022 to Oct. 31, 2023. Data on 41 donors ; scroll to see more donors

Source: Trebesch et al. (2023) "The Ukraine Support Tracker" Kiel WP

ifw-kiel.de/ukrainetracker

Рис 9. Державна підтримка України: загальна сума двосторонніх зобов'язань, в тому числі зобов'язання ЄС, млрд євро [82]

Включає двосторонні зобов'язання перед Україною. Не включає приватні пожертви, підтримку біженців за межами України та допомогу міжнародних організацій. Виділені зобов'язання установ ЄС включають зобов'язання Комісії та Ради ЄС, Макрофінансової допомоги, Європейського фонду миру та Європейського інвестиційного банку .

Попри вражаючі цифри отриманої допомоги за цей період динаміка підтримки України сповільнилася. Нещодавно виділена допомога досягла нового мінімуму з серпня по жовтень 2023 року — майже на 90 відсотків порівняно з тим самим періодом 2022 року. Зараз Україна все більше покладається на основну групу донорів, таких як США, Німеччина, Північна та Східна Європа, країни, які продовжують обіцяти та надавати як фінансову допомогу, так і гуманітарну, не говорячи про озброєння.

Прогноз незрозумілий, оскільки найбільше незавершене зобов'язання щодо надання допомоги від Європейського Союзу остаточно не затверджено, а допомога з боку США скорочується.

Це результати останнього оновлення Ukraine Support Tracker Кільського інституту світової економіки, яке тепер охоплює зобов'язання до 31 жовтня 2023 року.

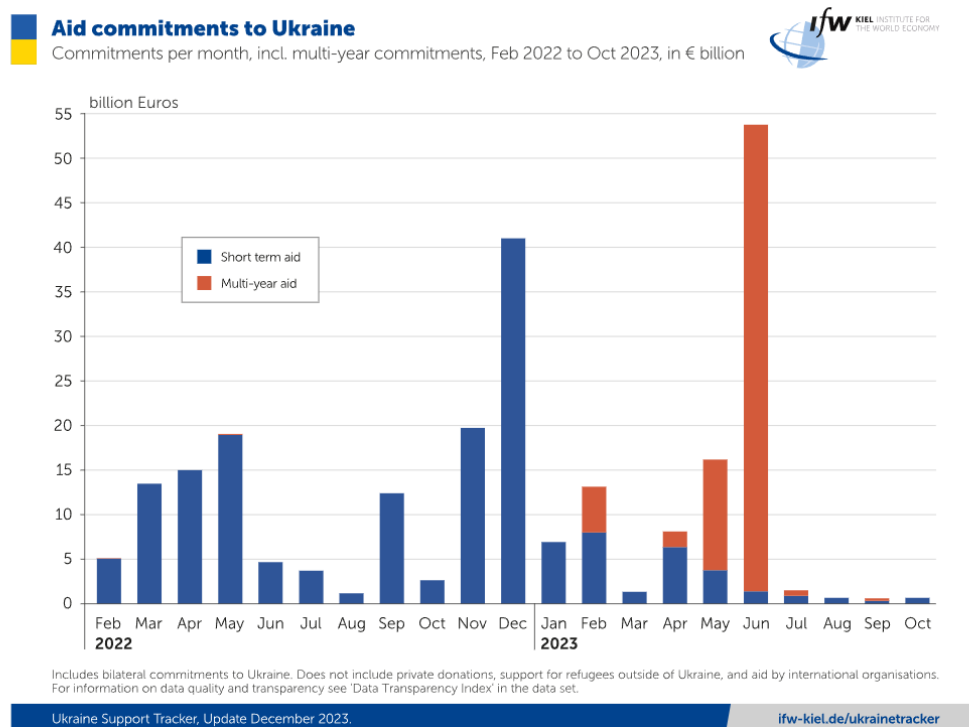

Рис.10 Зобов'язання щодо допомоги Україні. Зобов'язання на місяць, включені багаторічні зобов'язання. Лютий 2022 - жовтень 2023, млрд євро. [82]

У період із серпня по жовтень 2023 року спостерігалось різке скорочення обсягу новонаданої допомоги, причому вартість нових пакетів склала лише 2,11 мільярда євро, що на 87 відсотків менше порівняно з тим самим періодом 2022 року та є найнижчим показником із січня 2022 року (див. рисунок 10). З 42 відстежених донорів лише 20 надали нові пакети допомоги за останні 3 місяці, що є найменшою часткою активних донорів з початку війни. Європейський Союз і Сполучені Штати також взяли на себе небагато нових зобов'язань.

«Наші цифри підтверджують враження про більш невпевнену позицію донорів в останні місяці. Україна все більше залежить від кількох основних донорів, які продовжують надавати значну підтримку, як-от Німеччина, США чи Північні країни. Враховуючи невизначеність щодо подальшої допомоги США, Україні залишається лише сподіватися, що ЄС нарешті ухвалить свій давно оголошений пакет підтримки в розмірі 50 мільярдів євро.», – каже Крістоф Требеш, керівник групи, що розробляє Ukraine Support Tracker, і директор дослідницького центру Кільського інституту. [82]

Запропонований новий пакет допомоги США було відкладено до наступного року, а затвердження програми ЄС для України не має прогресивного перебігу. Основною групою активних донорів, що залишилися, є окремі європейські країни, такі як Хорватія, Фінляндія, Німеччина, Ірландія, Литва, Люксембург, Нідерланди, Норвегія, Швеція та Швейцарія, а також країни НАТО, такі як Канада та Велика Британія. Крім того, Україна може покладатися на великі раніше обіцяні багаторічні програми, на які зараз припадає більшість фактично наданої допомоги. Наприклад, Данія, Німеччина та Норвегія надали відповідно 1,2 мільярда євро, 1 мільярд євро та 662 мільйони євро військової допомоги за останні 3 місяці в рамках своїх попередніх багаторічних схем. [82]

Зосереджуючись на цілеспрямованій військовій допомозі, країни Європейського Союзу продовжують наздоганяти, а тепер і перевершили Сполучені Штати. Зокрема, Німеччина та скандинавські країни (Данія, Норвегія, Швеція та Фінляндія) виділили значну нову допомогу в останні місяці. (Рисунок 11 ілюструє це, показуючи кумулятивні зобов'язання щодо допомоги важким озброєнням за кожен місяць із січня 2022 року. Важке озброєння включає, зокрема, артилерію, основні бойові танки, реактивні системи залпового вогню, бойові машини піхоти, системи ППО та винищувачі.) [82]

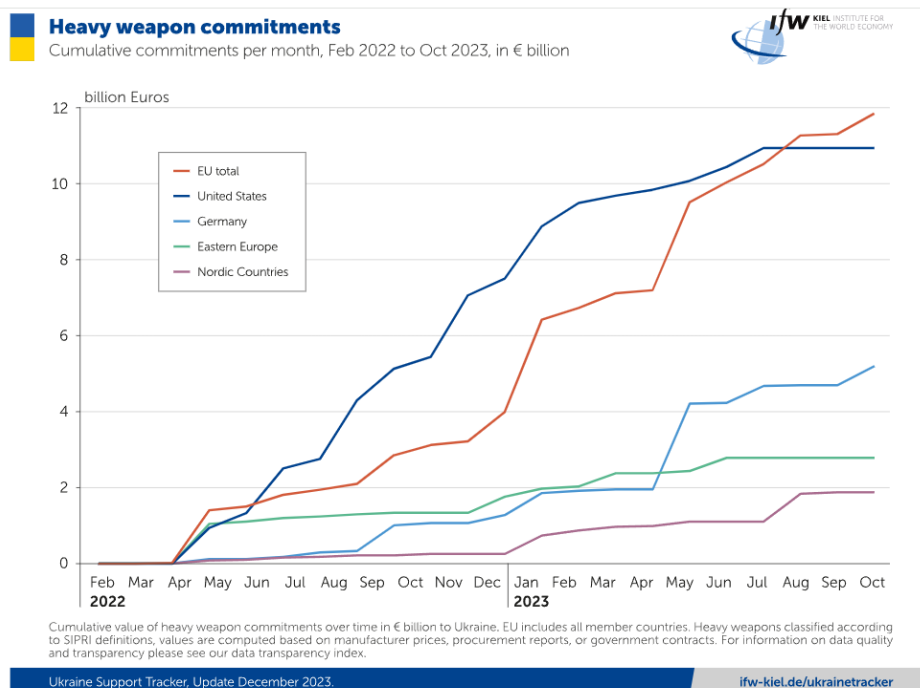

Рис.11 Зобов'язання щодо важкої зброї. Сукупні зобов'язання за місяць. Лютий 2022 - жовтень 2023, млрд.євро [82]

Із загальних 25 мільярдів євро зобов'язань щодо важкої зброї (січень 2022 року – жовтень 2023 року) на США припадає 43 відсотки загальної вартості, тоді як на всі країни та інституції ЄС разом припадає 47 відсотків, а решта надходить від різних інших донорів, зокрема Великої Британії та Канади. За останні 3 місяці (серпень, вересень, жовтень) країни ЄС виділили 780 мільйонів євро важкого озброєння, у порівнянні з 500 мільйонами євро зі США. Нові обіцянки Німеччини та країн Північної Європи з серпня 2023 року сприяють цій тенденції, зокрема через нові системи ППО Patriot і IRIS-T від Німеччини та 19 винищувачів F-16 від Данії в рамках спільної авіаційної коаліції з Нідерландами та Велика Британія. Інші приклади співпраці ЄС у сфері військової допомоги включають нові угоди про спільні закупівлі між Нідерландами, Данією та Чеською Республікою щодо надання Україні 15 модернізованих основних бойових танків T-72EA, а також серію спільних схем закупівель країнами Північної Європи для придбання боєприпаси 155 мм.

«Загалом ми спостерігаємо подальший зсув у бік військової допомоги, зокрема у схемах двосторонньої допомоги», — стверджує Крістоф Требеш. Серед

10 найбільших країн-донорів військова допомога зараз становить 58 відсотків загальної допомоги (станом на 31 жовтня 2023 року). США залишаються найбільшим військовим донором із загальними зобов'язаннями в розмірі 44 мільярдів євро. Але Німеччина швидко наздоганяє її, загальні військові зобов'язання зараз перевищують 17 мільярдів євро. Менші країни, зокрема країни Північної Європи та Нідерланди, також відіграють все більшу роль у військовій допомозі.

2.2 Міжнародні програми реалізації гуманітарної діяльності

Значну роль із захисту жертв війни та подолання гуманітарних наслідків збройних конфліктів відіграють різноманітні міжнародні організації, що мають різний правовий статус. Їх об'єднує наявність права на гуманітарний доступ, права, обсяг якого залежить від статусу та мандату організації, а також застосовних норм міжнародного гуманітарного права.

Серед цих організацій є міждержавні, які діють відповідно до свого статуту та наданому у конкретній місії мандату, які визначають статус цих місій та делегацій. У період збройних конфліктів ці організації взаємодіють між собою на основі кластерного підходу, відповідно до якого кожна з них спеціалізується на конкретному напрямку здійснення гуманітарних дій. Друга група – це неурядові організації, що входять до системи Міжнародного руху Червоного Хреста та Червоного Півмісяця. До компонентів Руху відносяться МКЧХ, Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця та національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, які є недержавними організаціями зі спеціальним статусом у період збройного конфлікту. Перш за все це стосується МКЧХ, повноваження та функції якої відображені, серед іншого, у ЖК I-IV та ДП. МКЧХ забезпечує координацію дій компонентів Руху у період збройного конфлікту. До третьої групи належать інші різноманітні міжнародні неурядові організації, що забезпечують підтримку та гуманітарну допомогу населенню у період збройного конфлікту.

Різний правовий статус та мандат організацій породжує труднощі щодо координації діяльності з надання гуманітарної допомоги під час надзвичайних/кризових ситуацій, що зумовило необхідність проведення гуманітарної реформи системи ООН. Для поліпшення надання своєчасної та ефективної гуманітарної допомоги і забезпечення синергетичного ефекту на універсальному рівні був використаний кластерний підхід. Він був запропонований у рамках гуманітарної реформи в рамках ООН у 2005 р.

Наслідком гуманітарної реформи стало виділення одинадцять кластерів. Кластер – це група установ, організацій та/або інститутів, взаємозалежних своїми

відповідними мандатами, які разом працюють над досягненням спільних цілей. Метою кластерного підходу є посилення готовності і технічного потенціалу всієї системи ООН для прийняття заходів у відповідь на надзвичайні ситуації шляхом чіткого визначення лідерства між міжнародних урядових організацій та поліпшенням звітності та прозорості цих дій [78].

Під час надзвичайної/кризової ситуації кластерний підхід передбачає наступний алгоритм дій: у разі кризи Координатор надзвичайної допомоги ООН від імені Генерального секретаря ООН і після консультування з Міжорганізаційним постійним комітетом (МПК) призначає Координатора з гуманітарних питань (КГП); у відповідній державі/регіоні КГП відповідає за координацію гуманітарної діяльності групи МПК – організацій ООН та міжнародних неурядових організацій – при консультуванні з національними органами влади та Координатором ООН з надзвичайної допомоги [78].

Кластерний підхід ООН використовується «у разі раптового виникнення нової великомасштабної надзвичайної ситуації, що вимагає багато секторного реагування за участю широкого кола міжнародних гуманітарних учасників, кластерний підхід повинен використовуватися з самого початку планування та організації міжнародного реагування». Діяльність міжнародних організацій щодо надання гуманітарної допомоги під час надзвичайних/кризових ситуацій розподіляється наступним чином: за діяльність у сфері сільського господарства керівництво глобальних кластерів несе Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО); за управління таборами – Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (УВКБ ООН) та Міжнародна організація з міграції (МОМ); за ранні етапи відновлювальних робіт – Програма розвитку ООН (ПРООН); за освіту – Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ) та міжнародна неурядова організація «Врятуємо дітей»; за аварійні укриття – УВКБ ООН та Міжнародна федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (відповідальний за скликання); за охорону здоров'я – Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) та 32 гуманітарних партнерських установи; за харчування – ЮНІСЕФ; за захист –

УВКБ ООН та Управління Верховного комісара ООН з прав людини і ЮНІСЕФ; за телекомунікації – Управління ООН з координації гуманітарних справ (УКГП) та ЮНІСЕФ; за водопостачання та санітарію – ЮНІСЕФ [78].

Гуманітарна координаційна система включає три основних компоненти процесів і механізмів: геополітичний аналіз і планування для визначення необхідності призначення КГП; підбір персоналу, професійне навчання і т.д.; політична, технічна та адміністративна підтримка роботи КГП на місцях [78].

Організації системи ООН у період збройних конфліктів діють з гуманітарною місією відповідно статутних документів та мандатів, відповідних угод з приймаючою державою. Організації системи ООН в Україні представлені 18 фондами, програмами та спеціалізованими установами та представників Бреттон-Вудських організацій, серед яких: Всесвітня продовольча програма (WFP), Всесвітня організація охорони здоров'я (WHO), Дитячий фонд ООН (UNICEF), Програма розвитку ООН (UNDP), Програма волонтерів ООН (UNV), Програма «ООН-Жінки» (UN Women), Продовольча та сільськогосподарська організація (FAO) Міжнародне агентство з атомної енергетики (IAEA), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), Міжнародна організація праці (ILO), Міжнародний валютний фонд (IMF), Міжнародна організація з міграції (IOM), Об'єднана Програма ООН з ВІЛ/СНІДу (UNAIDS), Офіс з координації гуманітарних ситуацій (UNOCHA), Управління Верховного комісара ООН у справах біженців (UNHCR), Управління ООН з наркотиків та злочинності (UNODC), Світовий Банк (World Bank), Фонд народонаселення ООН (UNFPA). Ці установи здійснюють свою діяльність відповідно до їхнього мандату, узгоджуючи її із загальною стратегією ООН в Україні. Основні напрями роботи установ ООН в Україні: гуманітарне реагування шляхом надання допомоги постраждалим від конфлікту регіонам і внутрішньо переміщеним особам; відновлення, стабілізація та реабілітація Сходу України та інших регіонів; підтримка довгострокових загальнонаціональних реформ управління задля забезпечення верховенства права і зміцнення соціальної стабільності та демократичного управління в Україні;

консультування та надання допомоги урядові України у виконанні рекомендацій механізмів ООН з прав людини, а також тих, що наводяться в доповідях Місії ООН з прав людини в Україні.

Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця є найбільшим в світі гуманітарним об'єднанням. Завдання Руху – полегшувати страждання людей, захищати життя і здоров'я людини та забезпечувати повагу до людської особистості, особливо під час збройних конфліктів та інших надзвичайних ситуацій. Сім основоположних принципів Руху: гуманність, неупередженість, нейтральність, незалежність, добровільність, єдність і універсальність – які є втіленням філософії Руху [78].

Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця включає в себе національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, визнані відповідно до статті 4 Статуту Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця 1986 р., МКЧХ і Міжнародну Федерацію товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця [78].

МКЧХ є неупередженою, нейтральною та незалежною організацією, яка володіє мандатом, передбаченим Женевськими конвенціями від 12 серпня 1949 р., Додатковими протоколами 1977 р., Статутом Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця 1986 р. та Статутом Міжнародного Комітету Червоного Хреста, який був прийнятий 18 грудня 2014 року і набрав чинності 1 квітня 2015 р. За своїм правовим статусом МКЧХ є асоціацією (юридичною особою приватного права), діяльність якої визначається ст. 60 та іншими положеннями Цивільного кодексу Швейцарії. Проте для виконання свого гуманітарного мандата та своїх цілей і завдань МКЧХ наділяється статусом, аналогічним статусу міжнародної міжурядової організації, і має міжнародну правосуб'єктність при здійсненні своєї діяльності [78].

Завдання МКЧХ:

- відстоювати і поширювати основоположні принципи Руху;

- визнавати кожне нове або реорганізоване національне товариство, яке відповідає всім умовам визнання, викладеним у Статуті Руху, а також повідомляти іншим товариствам про факт визнання;

- виконувати завдання, покладені на нього Женевськими конвенціями, сприяти точному дотриманню положень міжнародного гуманітарного права, що застосовується під час збройних конфліктів, і приймати будь-які скарги щодо можливих порушень цього права;

- як нейтральна установа, чия гуманітарна діяльність здебільшого здійснюється під час міжнародних та інших збройних конфліктів, а також під час внутрішніх безпорядків і заворушень, намагатися завжди забезпечувати захист і допомогу жертвам таких подій та їхніх прямих наслідків як серед військовослужбовців, так і серед цивільного населення;

- забезпечувати діяльність Центрального агентства з розшуку, передбаченого Женевськими конвенціями;

- в очікуванні можливих збройних конфліктів брати участь у навчанні медичного персоналу і підготовці медичного обладнання у взаємодії з національними товариствами, військовими і цивільними медичними службами та іншими компетентними органами;

- роз'яснювати положення міжнародного гуманітарного права, що застосовується в період збройних конфліктів, і поширювати знання про нього, а також здійснювати його розвиток;

- здійснювати повноваження, покладені на нього Міжнародною конференцією Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця здійснює свою діяльність, керуючись Основними принципами Руху. Федерація очолює і координує міжнародну допомогу, яку надають національні товариства жертвам збройних конфліктів, стихійних лих і техногенних катастроф, біженцям, а також органам охорони здоров'я у надзвичайних ситуаціях. Федерація виступає офіційним

представником товариств-членів на міжнародній арені, розвиває співробітництво між національними товариствами і сприяє підвищенню їхньої готовності до дій в збройних конфліктах, надзвичайних ситуаціях, виконання соціальних і медичних програм [78].

Ключову позицію щодо формування міжнародної співпраці у сфері забезпечення та координації гуманітарної підтримки України займає Управління з координації гуманітарних справ ООН (УКГС) із запропонованим Планом гуманітарного реагування (ПГР). План підготовлено УКГС від імені Гуманітарної команди країни та партнерів. В плані гуманітарного реагування представлено узгоджене стратегічне реагування гуманітарних організацій задля задоволення гострих потреб постраждалих людей. План підготовлено на основі та з метою реагування на потреби, зазначені в огляді гуманітарних потреб.

Управління з координації гуманітарних справ (УКГС) координує гуманітарні заходи для забезпечення допомоги та захисту постраждалих унаслідок кризи людей, яким вони необхідні. Управління працює над подоланням перешкод у наданні гуманітарної допомоги постраждалим унаслідок криз людям та відіграє провідну роль у мобілізації допомоги та ресурсів гуманітарної системи.

З огляду на різноманітність потреб та швидку зміну умов гуманітарна спільнота мала діяти рішуче та швидко. Зупинене авіасполучення, пошкоджена транспортна інфраструктура, вибухонебезпечні предмети та інтенсивні бойові дії вздовж лінії фронту, що постійно переміщується, зумовили потребу індивідуальних підходів. Це і розподіл грошової допомоги там, де працювали ринки, допомога у натуральній формі у значно постраждалих районах, прямі поставки гуманітарної допомоги, де це було можливо, та залучення ініціативних груп самих громад для більшої ефективності гуманітарного реагування.

Проте доступ до людей під тимчасовим військовим контролем Російської Федерації, згідно доповідей УКГС значно ускладнений. З лютого 2022 року гуманітарні працівники не можуть перетнути лінію фронту з гуманітарною допомогою для людей, які цього вкрай потребують. Згідно з гуманітарними

принципами, міжнародні організації зобов'язані надавати гуманітарну допомогу громадянам по всій території України. Велике занепокоєння викликає те, що не вдається це зробити у необхідних масштабах.

У 2022 році міжнародна спільнота залучила 3,8 млрд доларів США для України, більшу частину яких було спрямовано сотням неурядових організацій у рамках Екстреного звернення для надання допомоги. Гуманітарний фонд для України (UNF) виділив понад 190 млн доларів США місцевим, національним і міжнародним партнерам для забезпечення гуманітарного реагування безпосередньо на місці. Це стало можливо завдяки щедрій підтримці з боку держав-членів ООН, приватного сектору та окремих донорів, і дало змогу зосередитися на гуманітарній роботі, а не на зборі коштів.

У міжнародній гуманітарній діяльності учасники також опираються на міцне партнерство з владою на загальнодержавному та обласному рівнях та місцевим самоврядуванням в Україні.

Міжнародна співпраця повинна продовжуватися. Бойові дії спричиняють нагальні гуманітарні потреби. У 2023 році було заплановано залучити 3,9 млрд доларів США, щоб забезпечити необхідну допомогу для понад 11 мільйонів із майже 18 мільйонів людей, які цього потребують.

Систематичне руйнування цивільної інфраструктури впродовж війни призвело до подальшого вимушеного переміщення та загострило гуманітарні потреби. У жовтні 2022 року посилювалися удари по об'єктах енергетичної інфраструктури, здебільшого в міських районах, що призвело до подальших перебоїв комунальних послуг, зокрема водопостачання, електроживлення, а також порушення надання медичних, освітніх послуг і послуг соціального захисту населення. Крім того, за даними Уряду України, під час війни внаслідок обстрілів або ударів було пошкоджено 2 917 закладів освіти [24] , а Управлінням Верховного комісара ООН з прав людини в Україні (УВКПЛ ООН) задокументовано руйнування чи знищення 580 закладів освіти. З 24 лютого до 19 грудня 2022 року було підтверджено 745 випадків із медичними закладами,

персоналом і пацієнтам, зокрема 659 інцидентів, коли постраждали заклади охорони здоров'я, що становить понад 90 % усіх зареєстрованих Всесвітньою організацією охорони здоров'я (ВООЗ) випадків з медичними закладами, які сталися в 16 країнах / на 16 територіях упродовж цього ж періоду [25]. Через війну критично ускладнився доступ до засобів до існування й було порушено стабільність функціонування ринків, зокрема в східних і південних областях країни, що поглибило страждання мирного населення. Згідно з повідомленнями, значна кількість жителів України була вимушена зменшити споживання харчових продуктів і витратити заощадження [26] , що було зумовлено переважно скороченням кількості робочих місць, які існували до початку війни в Україні, на 30 % [27], стрімким зростанням інфляції [28] та недостатністю соціальної допомоги [29]. Попри те що харчові продукти й основні товари залишаються загалом доступними на більшій частині територій, підконтрольних Уряду України (ПУТ), значна кількість людей має труднощі з придбанням необхідних їм товарів без грошової допомоги, ваучерів або допомоги з отриманням засобів до існування. Водночас на територіях, що зазнають постійних обстрілів, ситуація з придбанням як продовольчих, так і непродовольчих товарів набагато гірша [30].

Надзвичайна гострота гуманітарних потреб спостерігається серед внутрішньо переміщених осіб, які тривалий час зберігають цей статус; непереміщених людей, які залишаються в місцях постійного проживання з початку війни, зокрема на сході країни, і перебувають під впливом факторів уразливості, що існували й раніше; а також людей, які повертаються в райони, де не надаються основні послуги та бракує іншої підтримки, необхідної для реінтеграції, здебільшого на півночі й півдні країни [31].

Під час консультацій на місцях було визначено, що найгостріші потреби відчувають мешканці районів, розташованих поблизу лінії фронту, а також районів, що перебувають під тимчасовим військовим контролем Збройних сил Російської Федерації. З початку війни жодному міжвідомчому гуманітарному конвою не вдалося дістатись територій під військовим контролем російських

збройних сил ані для доставлення гуманітарної допомоги, ані для проведення оцінювання. Водночас, згідно з повідомленнями, місцеві волонтери з ризиком для власної безпеки й життя перевозять гуманітарні вантажі в невеликій кількості через лінію фронту. Спроба незаконної анексії районів Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей Російською Федерацією посилила невизначеність і може загострити потреби, що вже існують у цих районах [32].

Через війну загострюються фактори гендерної й інтерсекційної вразливості, а також посилюється нерівність [33]. По всій території країни маргіналізовані групи, зокрема ЛГБТІК+-спільнота, меншини, люди з інвалідністю та люди з ВІЛ/СНІДом, стикаються з підвищеним ризиком соціальної ізоляції, експлуатації, насильства й жорстокого поводження [34]. Крім того, малоймовірно, що у людей, які залежать від соціальної допомоги, що є значно меншою необхідною для покриття повної вартості проживання, зокрема у літніх людей, будуть заощадження на випадок затримок із отриманням доходів або таких надзвичайних ситуацій, як переміщення [35].

Для гуманітарного реагування планувалося залучити 3,9 млрд дол. США, щоб дати змогу 652 гуманітарним організаціям здійснити пріоритетні гуманітарні заходи й надати допомогу загалом 11,1 млн людей упродовж 2023 року. Цю суму необхідного фінансування було визначено на основі ретельного врахування факторів, як-от (I) рівень операційних спроможностей у різних регіонах країни; (II) ступінь доступу до людей, які потребують допомоги, і рівень їхнього доступу до послуг; та (III) рівень взаємодоповнюваності із заходами, що здійснюються або будуть здійснюватися суб'єктами, які традиційно не беруть участі в реалізації ПГР, зокрема Міжнародним Комітетом Червоного Хреста (МКЧХ), Урядом, організаціями у сфері розвитку, а також численними українськими волонтерами й громадськими організаціями, а також представниками приватного сектора. Пріоритетні заходи за ПГР 2023 року було визначено з метою забезпечення якісної гуманітарної діяльності, яку спрямовано на: (1) порятунок життя людей із приділенням особливої уваги нагальним потребам найуразливіших людей, (2)

надання підтримки в районах із найгострішими гуманітарними потребами, та (3) забезпечення підзвітності перед постраждалим населенням (ПППН), зокрема шляхом реагування на зворотний зв'язок від постраждалого населення. У рамках цих заходів пріоритет надаватиметься співпраці та підтримці місцевих організацій, які відіграють провідну роль у наданні гуманітарної допомоги з початку війни та збереження спроможностей яких є ключовою складовою забезпечення гуманітарних потреб в країні під час і після війни.

Насамкінець необхідно відзначити, що зважаючи на динамічний характер війни, що швидко змінюється, партнери намагалися включити в плани на 2023 рік реалістичний рівень гнучкості. Водночас розвиток подій може призвести до значного загострення потреб і викликати нові хвилі переміщення, або ж навпаки поліпшити доступ до районів, розташованих за лінією фронту, де відзначається високий рівень потреб, унаслідок чого виникне необхідність в додатковому фінансуванні збільшеного обсягу заходів гуманітарного реагування.

Головними завданнями гуманітарного реагування у 2023 році визначено збереження життя людей, забезпечення доступу до основних послуг і соціально-правового захисту шляхом надання допомоги в усіх можливих формах. Діяльність у всіх секторах було спрямовано на досягнення двох найважливіших стратегічних цілей:

Стратегічна ціль 1

Надання своєчасної життєво необхідної багатосекторальної допомоги переміщеним особам, непереміщеним людям і людям, які повернулися до місць постійного проживання, забезпечуючи їхню безпеку й гідність, із дотриманням гуманітарних принципів [83].

Стратегічна ціль 2

Забезпечення доступу до основних послуг переміщеним особам, непереміщеним людям і людям, які повернулися до місць постійного проживання [83].

Для ілюстративності наводиться графічне зображення запланованого гуманітарного реагування та його розподілу на 2023 рік.

Заплановане реагування

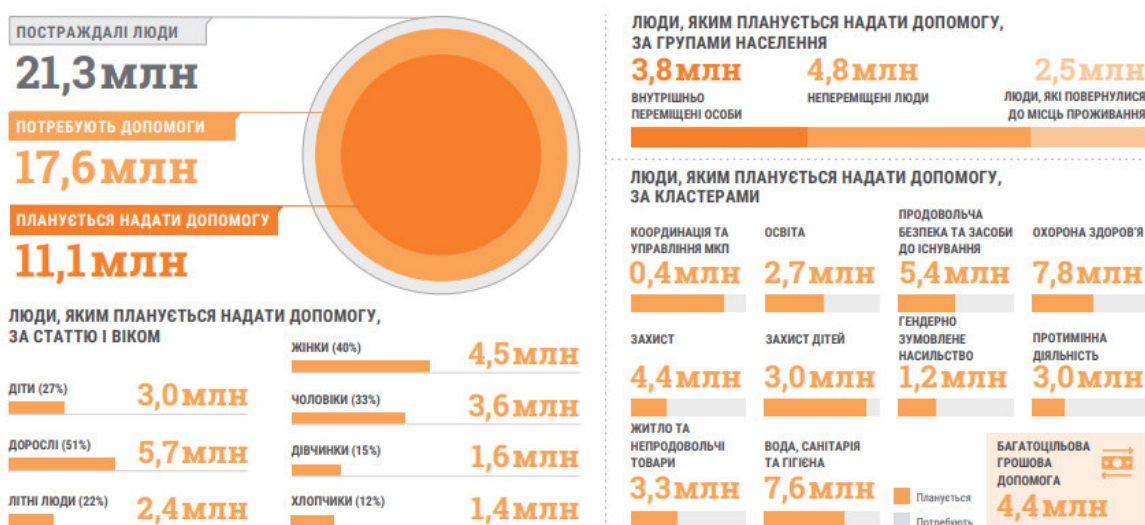
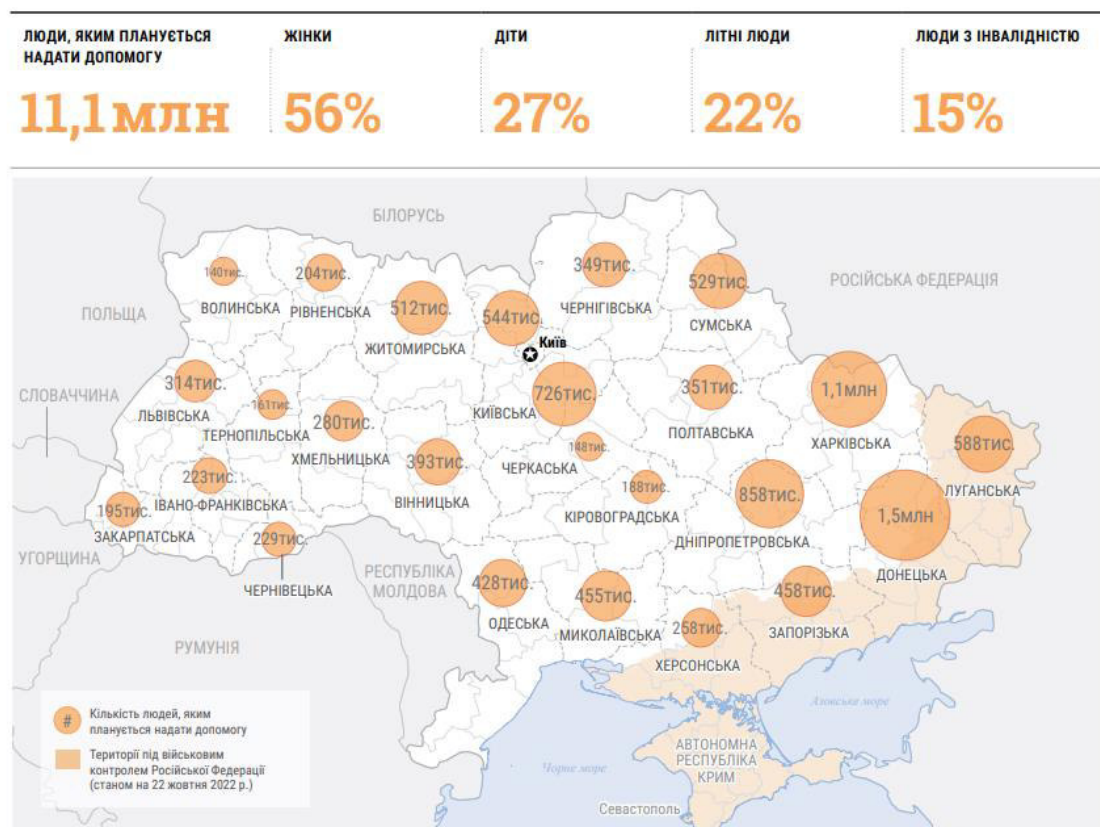

Рис.12 Розподіл та рівні запланованого гуманітарного реагування [83]

Ключові показники ПГР

Розподіл гуманітарного реагування за групами населення

Розподіл гуманітарного реагування людям з інвалідністю

Розподіл гуманітарного реагування за статтю

Розподіл гуманітарного реагування за віком

Розподіл фінансових потреб за кластерами

Рис. 13 Ключові показники плану гуманітарного реагування [83]

2.3 Особливості стратегічного розвитку міжнародних гуманітарних відносин у питаннях відновлення постраждалих в результаті збройного конфлікту регіонів

Система заходів гуманітарного реагування ПГР [36] на 2022 рік, запроваджена до початку повномасштабної війни, передбачала намір поступово припинити надання міжнародної гуманітарної допомоги до кінця 2023 року й перейти до реалізації довгострокових рішень. Натомість незаконне вторгнення в Україну, що розпочалося 24 лютого 2022 року, обумовило потребу у швидкому збільшенні обсягів гуманітарного реагування в Україні та зміну пріоритетів як державними партнерами, так і організаціями у сфері розвитку.

Після проведення консультацій із Міжкластерною координаційною групою (МККГ) Гуманітарною командою країни (ГКК) було обрано дві стратегічні цілі на 2023 рік, що є взаємопов'язаними та доповнюють одна одну: надання життєво необхідної допомоги та забезпечення доступу до основних послуг, водночас враховуючи потреби у сфері захисту, зокрема:

Стратегічна ціль 1:

Надання своєчасної життєво необхідної багатосекторальної допомоги переміщеним особам, непереміщеним людям та людям, які повернулись до місць постійного проживання, забезпечуючи їхню безпеку та повагу до людської гідності, із дотриманням гуманітарних принципів [83].

Стратегічна ціль 2:

Забезпечення доступу до основних послуг внутрішньо переміщеним особам, непереміщеним людям та людям, які повернулися до місць постійного проживання [83].

Кожна стратегічна ціль ґрунтується на низці цілей окремих кластерів, які визначають бажані результати заходів гуманітарного реагування на 2023 рік, які планується реалізувати завдяки координації та доповненню діяльності окремих кластерів. 16 цілей кластерів спрямовано на надання життєво необхідної

допомоги 9,8 млн людей загалом, і 12 цілей - на забезпеченні доступу до основних послуг для 7,3 млн осіб [83].

Стратегічні цілі й відповідні допоміжні цілі кластерів планується досягти завдяки поєднанню безпосереднього надання послуг, підтримки в натуральній формі, грошової допомоги та ваучерів, підтримки на рівні громад та розбудови спроможностей обласних органів влади й місцевих служб реагування, спрямованої на задоволення найкритичніших гуманітарних потреб в умовах війни. Упродовж 2023 року питання соціально-правового захисту будуть пріоритетними у рамках усіх заходів гуманітарного реагування. Особливу увагу буде приділено розв'язанню таких проблем, як забезпечення гуманітарного захисту цивільного населення та об'єктів цивільної інфраструктури; забезпечення рівноправного доступу до життєво необхідної допомоги та базових послуг; забезпечення захисту від ризиків, пов'язаних із наземними мінами та ВЗВ; пошук довгострокових рішень та інтеграція ВПО; забезпечення підзвітності перед постраждалим населенням, а також збільшення участі та повноважень постраждалих людей на етапах збору даних для проведення аналізу у сфері захисту та планування заходів гуманітарного реагування [83].

Оцінка досягнення цілей гуманітарного реагування на 2023 рік буде проводитись на основі вимірюваних показників окремих видів діяльності, а також показників досягнення цілей окремих кластерів. Узгоджені заходи реагування будуть доповнюватись механізмами координації, підзвітності перед постраждалим населенням та заходами адвокації. Такі підходи постійно зміцнюватимуться для забезпечення реалізації прав вразливих людей згідно з нормами міжнародного права та доповнення зусиль державних органів та організації у сфері розвитку для підтримки довгострокового переходу до сталих рішень [83].

Люди, яким планується надати гуманітарну допомогу у рамках цього підходу на основі міжсекторального оцінювання потреб та аналізу, представленого в ОГП, включають ВПО, людей, які повертаються до місць

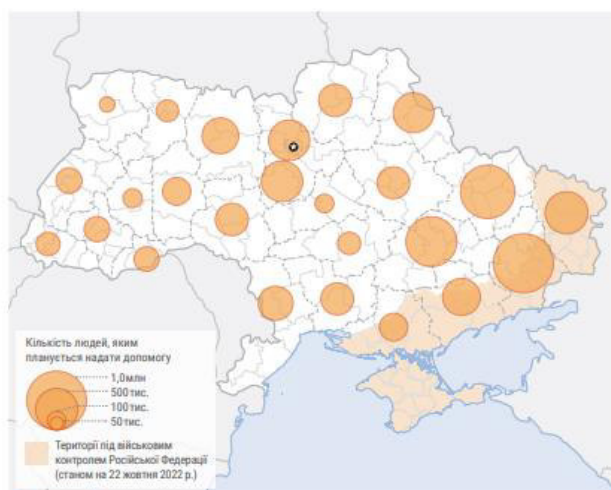
постійного проживання (здебільшого на півночі країни, а також в Одеській області), та найуразливіших людей [37], які впродовж війни не покидали свої домівки (здебільшого на сході країни). У порівнянні з людьми, яким було надано допомогу у 2022 році, більша частка людей, яким планується забезпечити підтримку у 2023 році, проживає на сході країни. Це пов'язано із гостротою потреб, визначеною під час мультисекторальної оцінки потреб, а також нещодавно забезпеченим доступом до цих районів після відновлення контролю Уряду України та збільшенням партнерів, здатних обслуговувати ці райони.

Огляд фінансових потреб за стратегічними цілями

СТРАТЕГІЧНІ ЦІЛІ	ФІНАНСОВІ ПОТРЕБИ (дол. США)	ЛЮДИ, ЯКИМ ПЛАНУЄТЬСЯ НАДАТИ ДОПОМОГУ
СЦ1 Надати своєчасну життєво необхідну багатосекторальну допомогу 3,7 млн внутрішньо переміщених осіб, 3,8 млн непереміщених людей та 2,3 млн людей, які повернулися до місць постійного проживання, забезпечуючи їхню безпеку та повагу до людської гідності	3,3 млрд	9,8 млн
СЦ2 Забезпечити доступ до основних послуг 1,4 млн внутрішньо переміщених осіб, 4,5 млн непереміщених людей і 1,3 млн людей, які повернулися до місць постійного проживання	0,6 млрд	7,3 млн

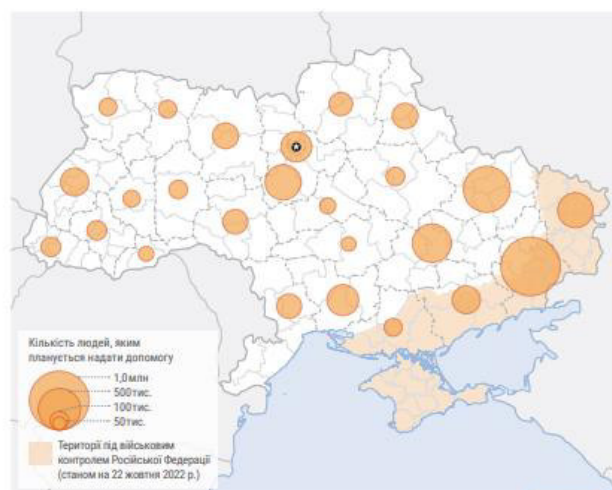
Стратегічна ціль 1

люди, яким планується надати допомогу	кількість заходів
9,8 млн	69

Стратегічна ціль 2

люди, яким планується надати допомогу	кількість заходів
7,3 млн	37

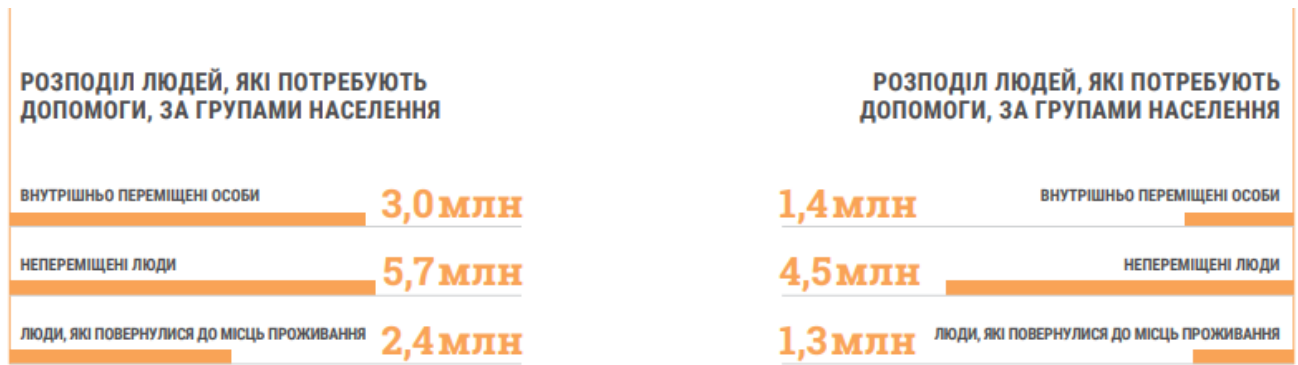

Рис. 14 Огляд фінансових потреб за стратегічними цілями [83]

Стратегічна ціль 1:

Надання своєчасної життєво необхідної багатосекторальної допомоги переміщеним особам, непереміщеним людям та людям, які повернулися до місць постійного проживання, забезпечуючи їхню безпеку та гідність, із дотриманням гуманітарних принципів.

Обґрунтування та очікуваний результат

Цю стратегічну ціль спрямовано на забезпечення фізичного й психічного добробуту постраждалих людей та збереження життів завдяки наданню цільової допомоги для задоволення потреб найуразливіших людей, забезпечуючи їх безпеку та гідність. Зокрема на забезпечення потреб мешканців районів із найвищим рівнем гостроти потреб за даними міжсекторального аналізу гостроти потреб ОГП [38]. Для досягнення цієї цілі гуманітарні організації нададуть допомогу 3,7 млн внутрішньо переміщених осіб, 3,8 млн непереміщених людей та 2,3 млн людей, які повернулися до місць постійного проживання.

Найвищий рівень гостроти потреб відзначається у мешканців районів під військовим контролем Російської Федерації, а також у громадах, які безпосередньо постраждали внаслідок активних бойових дій. Зокрема, у понад 70 % районів поза урядовим контролем, які були включені в оцінку, зареєстровано найкритичніший, п'ятий, рівень гостроти потреб (23 райони з 32). П'ятий рівень гостроти потреб означає, що населення цих районів потерпає від катастрофічного

падіння рівня життя, вичерпання механізмів пристосування, шкоди фізичному та психічному здоров'ю й численних порушень прав людини [39].

Серед найнагальніших потреб у громадах, що зазнали значних руйнувань, таких як райони Харківської області, де було відновлено контроль Уряду України, є потреба в генераторах і будівельних матеріалах для відновлення будинків та об'єктів інфраструктури, що мають критично важливе значення в складних зимових умовах. Населення також потребує продовольчих товарів і лікарських засобів через нестачу товарних запасів, високі ціни й вичерпання збережень унаслідок втрати засобів до існування [40].

Найвищий рівень потреб у людей, які залишаються в містах та селах на території, підконтрольній Уряду України, спостерігається на сході країни, зокрема в людей похилого віку, людей з інвалідністю та інших груп населення, які, найімовірніше, не покинуть місця постійного проживання через обмежену мобільність, небажання залишити свої домівки та/або брак економічних ресурсів. Водночас велика кількість людей повернулася на північ країни, де зберігається високий рівень гуманітарних потреб внаслідок масштабного руйнування інфраструктури.

Крім того, відомо, що райони на півночі, сході та півдні України забруднені мінами, боєприпасами, що не розірвалися, зокрема суббоєприпасами й саморобними вибуховими пристроями, а саме райони Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Київської, Луганської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Харківської та Чернігівської областей [41].

Оскільки значна кількість місць компактного проживання не пристосована для довгострокового задоволення потреб у житлі, ВПО, яким не вдається знайти альтернативні рішення щодо забезпечення житлом, є однією з найуразливіших категорій населення. Більшість місць компактного проживання терміново потребує встановлення або ремонту систем опалення, забезпечення паливом і проведення капітального ремонту, щоб підготуватися до зими, облаштування ванних і душових кімнат для поліпшення гігієнічних умов і запобігання

поширенню інфекційних захворювань, а також інших видів багатосекторальної допомоги. Крім того, ВПО, які належать до уразливих груп, зокрема жінки, діти та люди з інвалідністю, наражаються на підвищений рівень ризику насильства, яке загрожує їхньому життю [42], а ті ВПО, які мешкають не в місцях компактного проживання, особливо в сільській місцевості, можуть стикатися з проблемами з отриманням доступу до послуг та допомоги, що наразі надається. Дорослі та діти з інвалідністю також часто вимушені долати фізичні перешкоди для забезпечення санітарногігієнічних потреб у місцях компактного проживання, унаслідок чого вони наражаються на підвищений ризик небезпечних для життя захворювань через антисанітарні умови.

Для розширення спроможностей постраждалих людей та підтримки функціонування місцевих ринків необхідно рекомендувати надання грошової допомоги й ваучерів для задоволення потреб у харчових продуктах і непродовольчих товарах у всіх випадках, коли працюють ринки, приймається оплата готівкою і такий спосіб розрахунку вважається безпечним, а також є можливість здійснення грошових переказів. В Україні є умови для заходів гуманітарного реагування з використанням грошової допомоги, зважаючи на те, що ринки продовжують працювати в більшості областей країни, зокрема на підконтрольних Уряду України територіях. Після успішної реалізації програми грошової допомоги в Україні у 2022 році планується, що грошова підтримка буде значною складовою реагування й у 2023 році, що становитиме найбільшу таку програму у світі.

Життєво необхідна допомога згідно з цілями кластерів на 2023 рік включає: надання грошової допомоги, коли це є доцільним для задоволення нагальних і основних потреб; забезпечення безпечних умов в місцях компактного проживання; підтримка заходів розмінування та інформування про ризики мін у районах, де визначено підвищений ризик інцидентів із ВЗВ; надання термінової допомоги із забезпеченням харчовими продуктами та засобами сільськогосподарського виробництва в разі потреби; забезпечення доступу до

життєво необхідних медичних послуг і лікарських засобів; захист жінок, дітей та інших уразливих категорій населення від насильства, що становить загрозу для їхнього життя, жорстокого поводження, дискримінації та експлуатації; моніторинг, документування та взаємодію з органами влади щодо суттєвих порушень прав людини; забезпечення доступу до водопостачання та основних засобів гігієни для ВПО та інших уразливих людей; проведення капітального ремонту та надання підтримки із забезпеченням тимчасовим житлом, придатним для проживання впродовж зими відповідно до норм міжнародного гуманітарного права.

Стратегічна ціль 2:

Забезпечення доступу до основних послуг внутрішньо переміщеним особам, непереміщеним людям та людям, які повернулися до місць постійного проживання [83].

Обґрунтування та очікуваний результат Заходи, спрямовані на досягнення цієї стратегічної цілі, доповнюють життєво необхідну допомогу в межах стратегічної цілі 1 шляхом надання основних послуг вразливим людям у районах, де наразі неможливе надання таких послуг державними органами, а також шляхом розбудови спроможностей місцевих організацій та систем для поліпшення як поточного, так і майбутнього реагування. Для досягнення цієї цілі гуманітарні організації забезпечать доступ до основних послуг для 1,4 млн внутрішньо переміщених осіб, 4,5 млн непереміщених людей і 1,3 млн людей, які повернулися до місць постійного проживання.

Зокрема відповідні заходи планується здійснити на сході країни та в інших районах поблизу поточної або колишньої лінії фронту, де внаслідок масштабного руйнування інфраструктури припинилося надання найнеобхідніших послуг. Це стало чинником вимушеного переміщення й вплинуло на безпеку та гідні умови проживання людей, які повертаються до місць постійного проживання, й людей, які не покидали своїх домів упродовж війни.

За даними моніторингу гуманітарної ситуації, проведеного ініціативою REACH у 2022 році, неможливість доступу до базових послуг є одним із чинників занепокоєння серед уразливих груп [43]. Занепокоєння щодо доступу до основних послуг постійно підкреслювалося під час майже всіх оцінювань, зокрема у важкодоступних районах країни. У північних областях, де у квітні 2022 року було відновлено контроль Уряду України, станом на жовтень надання базових послуг загалом відновилося, хоча потреба в них зберігається у найбільш постраждалих населених пунктах, а також у прилеглий сільській місцевості.

З проблемами з доступом до основних послуг стикається значна кількість ВПО у місцях компактного проживання. За оцінками, 17 % людей у місцях компактного проживання, є старшими 60 років [44]. Війна вплинула на їхній доступ до пенсійних виплат та їх достатність, та обмежила доступ до інших основних послуг. Водночас вимушена розлука з їхніми сім'ями та громадами викликає в більшості відчуття незахищеності й ізольованості [45]. Існує потреба в розбудові спроможностей керівників місць розміщення ВПО та партнерів, що дозволить задовольняти потреби усіх категорій ВПО, а також дасть ВПО можливість самоорганізовуватися для проведення у разі необхідності адвокаційної роботи з усунення наявних прогалин.

На доступ до якісної освіти негативно вплинуло руйнування шкільних приміщень, перебої в електропостачанні та брак телекомунікаційних технологій для дистанційного навчання та навчання в змішаному режимі, що призводить до значних негативних наслідків для більшості дітей в Україні [46]. За даними Міністерства освіти й науки, тільки 27 % шкіл змогли відновити навчальний процес в очній формі з нового навчального року 1 вересня 2022 року [47]. Попри те, що для розв'язання цієї проблеми в Україні було запроваджено цілу низку різних методів навчання, зокрема очне навчання, змішана форма навчання та дистанційне навчання з дому або з освітніх центрів у громадах, доступ до технологій, що забезпечують можливість дистанційного навчання, залишається обмеженим для багатьох уразливих груп, а також для мешканців важкодоступних

районів. А на онлайн та домашнє навчання впливають відключення електроенергії.

Крім того, із районів під військовим контролем Російської Федерації надходять повідомлення про відсутність послуг або неможливість отримання доступу до них цивільним населенням [48]. Крім того, попри те, що гуманітарний доступ до районів, де нещодавно було відновлено контроль Уряду України, залишається ускладненим, вони є пріоритетним напрямом гуманітарного реагування.

Підтримка в наданні основних послуг згідно з цілями кластерів на 2023 рік включає поліпшення доступу до інформації та розбудову колективних організаційних спроможностей ВПО; забезпечення доступу до освітніх просторів та послуг для найвразливіших дітей та освітян; підтримку функціонування, технічного обслуговування та поліпшення інфраструктури водопостачання, санітарії та гігієни; розбудову спроможностей партнерів кластерів, державних органів та інших партнерів-виконавців.

Співробітництво для створення довгострокових рішень.

Вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року докорінним чином змінило раніше розроблені плани переходу до довгострокових рішень, згідно з якими передбачалося поступове припинення міжнародної гуманітарної допомоги на підконтрольних Уряду територіях (ПУТ) до кінця 2023 року.

Через ескалацію повномасштабної війни зупинився рух на шляху до досягнення більшості довгострокових цілей у сфері розвитку. Водночас гуманітарні потреби людей зросли в кілька разів, а критичні потреби наразі не лише на сході України, а по всій території країни. Через повторне вимушене переміщення та спрямовані удари по основним об'єктам цивільної інфраструктури виникла непевність щодо строків переходу від гуманітарної допомоги постраждалому населенню до довгострокових рішень.

Водночас Уряд України, включно з обласними органами влади та органами місцевого самоврядування, зберігає значні спроможності для задоволення потреб людей та додаткову підтримку надають міжнародні та українські гуманітарні організації та організації у сфері розвитку. Умови для запровадження довгострокових рішень залежать від контексту та ситуації в конкретному географічному регіоні країни. Незалежно від регіону, усі довгострокові рішення буде спрямовано на ключові сфери, як-от житло, засоби до існування, захист, основні послуги та соціальна єдність. Ці потреби існують у всіх областях безвідносно до того, наскільки вони постраждали внаслідок війни.

Перехідна рамкова програма (ПРП), розрахована на 16-місячний період з вересня 2022 року по грудень 2023 року, є стратегічним документом Організації Об'єднаних Націй в Україні для підтримки заходів реагування Уряду України на економічні та соціальні наслідки війни. Цей документ має доповнити Національний план відновлення, проєкт якого розробляє Уряд України.

Головним завданням ПРП на період до грудня 2023 року є надання підтримки Уряду України, включно із центральними та обласними органами влади, у задоволенні потреб постраждалого населення, внутрішньо переміщених осіб та вразливих людей. У ПРП визначено три головні цілі, досягнення яких є передумовою успішного виконання цього завдання: 1) порятунок життя людей, 2) зміцнення стійкості громад та 3) розбудова спроможностей установ та систем. Гуманітарна допомога відіграє надзвичайно важливу роль для досягнення першої цілі.

Згідно з ПРП, основні послуги, послуги соціального забезпечення та послуги із забезпечення засобами до існування будуть надаватися насамперед найбільш уразливим та постраждалим категоріям населення, зокрема мешканцям районів, де спостерігається високий рівень потреб. Водночас ООН надаватиме підтримку Уряду у сфері відновлення інфраструктури місцевих громад шляхом розмінування, розчищення завалів та відбудови шкіл, медичних закладів, об'єктів енергетичної інфраструктури та об'єктів водопостачання та водовідведення, а

також надасть технічну допомогу для виконання пріоритетних урядових завдань, пов'язаних із задоволенням умов для збереження статусу кандидата на вступ у ЄС та Цілями сталого розвитку.

Попри те що Україна досягла значних успіхів на шляху до скорочення гендерної та іншої соціальної нерівності, через війну цей прогрес було певною мірою нівельовано, а наявні фактори вразливості посилилися, що викликало страждання людей та створило перешкоди до довгострокового соціального й економічного розвитку. За оцінками, в Україні впродовж 2022 року роботу втратили щонайменше 4,8 млн людей, а здійснення значного обсягу екстрених заходів гуманітарного реагування, зокрема в місцях компактного проживання ВПО, значною мірою залежить від громадських ініціатив, яким бракує фінансування. Крім того, державні послуги були недоступні впродовж тижнів або місяців для певних категорій населення, зокрема для мешканців районів, що зазнають безперервних обстрілів, та жителів територій, не підконтрольних Уряду України, для людей, які залишились без документів або які стикаються з труднощами з отриманням необхідних документів (як-от ВПО, роми, люди без громадянства), а також для людей з обмеженою мобільністю чи з іншими проблемами з доступом (зокрема людей похилого віку, людей з інвалідністю та людей, які мають певні захворювання). Крім того, на велику кількість соціальних програм вплинула інфляція, внаслідок якої Уряд змушений був переглянути виділення бюджетних коштів на такі програми під час війни. Гуманітарні організації відіграють критично важливу роль в усуненні зазначених прогалин у короткостроковій перспективі. Водночас потрібна взаємодія гуманітарних організацій та організацій у сфері розвитку із центральними та місцевими органами влади, щоб забезпечити соціальну інклюзію на етапах реагування, відновлення й відбудови.

З метою координування зусиль гуманітарних організацій та партнерів у сфері розвитку, які можуть сприяти самодостатності Уряду в довгостроковій перспективі після завершення конфлікту, в основу Перехідної рамкової програми

покладено співробітництво між гуманітарними організаціями, партнерами у сфері розвитку та державними органами щодо пошуку довгострокових рішень. Прикладами застосування такого підходу у сфері житла є забезпечення підготовки житла до осінньо-зимового періоду в найуразливіших громадах (розчищення завалів, ремонт покрівель, надання брезенту та ізоляції) у співробітництві з місцевими органами влади задля створення сталих екологічних рішень щодо забезпечення житлом у більш довгостроковій перспективі. У сфері енергетики — ремонти об'єктів енергетичної інфраструктури, які було пошкоджено внаслідок війни у прифронтових районах, з одночасною модернізацією критичної інфраструктури та підвищенням ефективності зеленої енергетики по всій території країни. У сфері соціального захисту населення — надання багатоцільової грошової допомоги та психосоціальної підтримки для задоволення найгостріших потреб у межах наявних національних систем із одночасною розбудовою спроможностей систем соціального захисту населення та надання соціальних послуг.

Зважаючи на потужну екосистему активних органів місцевого самоврядування та громадських організацій в Україні, локалізація реагування є надзвичайно важливою передумовою як успішної реалізації заходів гуманітарного реагування, так і переходу до довгострокових рішень. Під час здійснення заходів гуманітарного реагування в Україні поширеною практика є координування дій на місцевому рівні із залученням органів влади громад і районів. Локалізація координування передбачає безпосередню участь у координаційних нарадах, надання технічної підтримки та створення каналів спілкування для обміну інформацією про потреби та пріоритети гуманітарного реагування. Завдяки наданню пріоритету програмам надзвичайної грошової допомоги, які доповнили програми соціального захисту населення, удалося швидко надати підтримку значній кількості людей на місцевому рівні згідно з визначеними Урядом критеріями та пріоритетами. Крім того, у кінці 2022 року Гуманітарний фонд для України розпочав виділення коштів для локалізації реагування шляхом фінансування діяльності партнерів та здійснення проєктів, включених до

Екстреного звернення 2022 року. Це також доповнило попереднє стратегічне виділення коштів у 2021 році для фінансування заходів, які поєднують гуманітарну допомогу та проекти розвитку.

Дані, необхідні для забезпечення співробітництва у сфері довгострокових рішень протягом 2023 року й надалі, будуть отримані під час спільного аналізу, загальнонаціональних оцінювань, а також у рамках ініціатив кластерів та програм та з використанням інформації місцевих урядових партнерів.

Основна відповідальність за надання допомоги населенню, яке постраждало від гуманітарної кризи, покладається на Уряд, який контролює постраждалу територію. З 24 лютого, коли розпочалося російське вторгнення в Україну, Уряд України отримав значний обсяг двосторонньої допомоги, завдяки чому було забезпечено можливість його повноцінної роботи, та очолив заходи гуманітарного реагування на загальнодержавному і місцевому рівнях. ППР на 2023 рік доповнює урядові заходи та спрямований насамперед на надання негайної допомоги найуразливішим людям, які її потребують, а Уряд водночас продовжує реагувати на виклики, спричинені посиленням конфлікту у короткостроковій і в довгостроковій перспективі. Через війну Уряд України зазнав суттєвих структурних і політичних змін, метою яких є задоволення нових потреб у координації та гуманітарних потреб, включно із застосуванням таких заходів.

- Воєнний стан. У відповідь на вторгнення 24 лютого Президент України оголосив про введення воєнного стану та видав Указ про утворення обласних військових адміністрацій у кожній області України [49].

- Гуманітарна координація. Крім активної координації Урядом гуманітарної допомоги, яка надходить від іноземних донорів, міжнародних організацій, приватних бізнесів та іноземних урядів на загальнодержавному рівні, у кожній області також призначено заступників очільників областей, відповідальних за місцеву координацію гуманітарного реагування, та створено гуманітарні штаби на рівні областей та громад для отримання та розподілу допомоги з різних джерел та збору інформації про наявні потреби [50].

- Координаційний штаб з питань деокупованих територій. Після відновлення контролю над районами Харківської, а потім і Херсонської областей, які перебували поза контролем Уряду України впродовж перших двох місяців війни, 7 вересня 2022 року Кабінетом Міністрів України (КМУ) було створено Координаційний штаб з питань деокупованих територій, який очолила Віцепрем'єр-міністр України — Міністр з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій. Основним завданням штабу є відбудова територій, державної та цивільної інфраструктури й реагування на потреби місцевого населення [51].

- Уповноважений з питань внутрішньо переміщених осіб. На початку серпня 2022 року КМУ запровадив посаду Уповноваженого з питань внутрішньо переміщених осіб, який має статус заступника Міністра з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України. Уповноважений з питань ВПО відповідає за формування державної політики, спрямованої на захист прав внутрішньо переміщених осіб, а також за створення гарячої лінії для надання підтримки ВПО з різних питань [52].

- Політики сприяння здійсненню міжнародних гуманітарних заходів. 7 березня 2022 року КМУ прийняв постанову про спрощення митного оформлення та ввезення гуманітарної допомоги на територію України на період дії правового режиму воєнного стану. Крім того, 14 березня 2022 року Президент України видав Указ про запровадження на період дії воєнного стану безвізового режиму в'їзду в Україну для громадян іноземних держав, які є співробітниками міжнародних гуманітарних організацій, строком до 90 днів [53].

- Звільнення грошової допомоги від оподаткування. З метою підвищення ефективності грошової допомоги для постраждалого населення та підтримки гуманітарних організацій щодо розширення програм грошової допомоги 15 березня 2022 року було внесено зміни до Податкового кодексу України щодо дії норм на період дії воєнного стану, згідно з якими цільову та багатоцільову грошову допомогу було звільнено від оподаткування [54].

Міністерство соціальної політики України реалізує 18 різних програм допомоги уразливим групам населення, однак через бюджетні обмеження деякі із цих програм не діють у повному обсязі. З початку війни Урядом України було визначено пріоритетним запровадження або розширення різних програм допомоги внутрішньо переміщеним особам та постраждалому населенню, зокрема:

- Щомісячна державна допомога ВПО. Зареєстровані внутрішньо переміщені особи із районів, не підконтрольних Уряду України, або районів поблизу лінії фронту мають право на отримання допомоги від держави для покриття витрат на проживання, зокрема на оплату житлово-комунальних послуг. Загальна сума щомісячної допомоги розраховується на кожного члена родини, але її розмір не може перевищувати 3 000 грн чи 3 400 грн, якщо членом родини є людина з інвалідністю, або 5 000 грн, якщо допомога призначається для багатодітних родин [55].

- Програма гарантованого мінімального доходу (ГМД) Міністерства соціальної політики (Мінсоц): Спрямована на подолання бідності програма ГМД передбачає виплату щомісячної допомоги малозабезпеченим сім'ям з дітьми, розмір якої визначається на основі прожиткового мінімуму та щомісячного доходу родини. Згідно із Законом України “Про Державний бюджет України на 2022 рік”, з 1 грудня 2022 року розмір прожиткового мінімуму в розрахунку на місяць для призначення допомоги встановлюється в розмірі 1 207 грн для працездатних осіб, 2 093 грн для осіб з інвалідністю, 2 953 грн для дітей у віці до 6 років, 3 682 грн для дітей у віці від 6 до 18 років та 3 489 грн для дітей у віці від 18 до 23 років (якщо вони є студентами) [56]. У 2020 року допомогу в межах програми отримали 341 000 домогосподарств. Однак згідно з даними Світового банку, є велика кількість людей та родин, які, попри те, що вони пройшли відбір і відповідають критеріям надання допомоги, не отримували виплат від Міністерства соцполітики через брак бюджетних коштів. Допомогу в рамках цієї програми отримують здебільшого на дітей (62 %), та основну частку дорослих

одержувачів допомоги становлять жінки (73 %) і тільки 38 % усіх одержувачів є працездатними [57].

- Безоплатне забезпечення дровами мешканців небезпечних територій. На територіях, прилеглих до зон проведення бойових дій, зокрема у Дніпропетровській, Донецькій, Запорізькій, Миколаївській, Сумській, Харківській, Херсонській і Чернігівській областях, влада забезпечить мешканців безоплатною деревиною, щоб кожна сім'я мала можливість зігріти оселю протягом осінньо-зимового періоду. Така допомога насамперед надаватиметься самотнім людям похилого віку (60+), важкохворим, людям з інвалідністю, багатодітним сім'ям, самотнім опікунам дітей (тільки за наявності довідки), вагітним, матерям, що виховують дитину віком до 2 років, людям, які на час початку опалювального сезону не користувалися субсидією для відшкодування витрат на оплату житлово-комунальних послуг і придбання пічного побутового палива [58].

- Протимінна діяльність

- Допомога людям, які постраждали від вибухонебезпечних предметів. Люди з інвалідністю, які постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів, мають право на отримання щомісячної державної соціальної допомоги у зв'язку з інвалідністю, яка в Україні надається всім особам з інвалідністю незалежно від причин її виникнення, у розмірі, що не перевищує 2 093 грн на місяць для дітей віком до 18 років. Законодавством України передбачено додаткові пільги для дітей з інвалідністю, які постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів, зокрема право на отримання щорічної допомоги на оздоровлення, право на проходження безоплатної психологічної та медичної реабілітації у відповідних центрах, забезпечення дітей, які постраждали, місцями в дошкільних навчальних закладах, та право на отримання одноразової грошової компенсацій, максимальний розмір якої у 2022 році становив 13 420 грн. Необхідно зазначити, що всі законодавчі положення, які визначають гарантії соціального захисту дітей, які постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних

предметів, було прийнято впродовж попередніх восьми років конфлікту на сході України, через що вони можуть не повною мірою відповідати реальній ситуації повномасштабної війни з Російською Федерацією на всій території України [59]. У серпні 2022 року КМУ розширив перелік соціальних послуг та виплат, які здійснюються ЦНАП, та включив до нього виплату одноразової допомоги та щорічної допомоги на оздоровлення для дітей з інвалідністю, які постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів.

- Організаційна основа протимінної діяльності. У 2022 році Уряд України підтвердив свої зобов'язання щодо створення організаційної бази протимінної діяльності, розпочавши із заснування національного органу з питань протимінної діяльності з центрами протимінної діяльності, що надаватимуть підтримку людям, які постраждали внаслідок дії вибухонебезпечних предметів, та запроваджуватимуть системи управління інформацією на підтримку планування заходів у сфері протимінної діяльності та визначення їхніх пріоритетних напрямів. 7 травня 2022 року КМУ прийняв постанову № 545, якою було визначено відповідальність єдиної системи цивільного захисту за (а) усунення наслідків війни та надзвичайних ситуацій на територіях, що постраждали; (б) відбудову цивільної інфраструктури та (с) визначення населених пунктів та регіонів, які потребують здійснення заходів у сфері протимінної діяльності [60].

- Житлові програми для ВПО. У країні діє цілий спектр як нещодавно прийнятих, так і запроваджених раніше програм забезпечення житлом ВПО.

- Компенсація витрат, що пов'язані з безоплатним тимчасовим розміщенням ВПО, власникам житла. Метою програми є надання підтримки кільком категоріям постраждалого населення, а саме: (а) людям, які перемістилися з Автономної Республіки Крим або з територій, тимчасово не підконтрольних Уряду України (перелік яких визначається рішенням МРТОТ), або з територій, які розташовані в безпосередній близькості до лінії фронту, та (б) особам, житло яких зареєстроване як зруйноване або непридатне для проживання внаслідок пошкодження. Розмір компенсації власникам житла розраховувався за ставкою 14,77 грн на день на

одну особу (у середньому 450 грн на місяць на одну особу) до 1 жовтня 2022 року, після чого її було підвищено до 30 грн на день на одну особу (або 900 грн на місяць) [61].

- Житло для тимчасового розміщення ВПО. 29 квітня 2022 року Уряд України прийняв постанову № 495, якою визначається порядок формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб [62]. Згідно з постановою Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву та місцеві адміністрації мають право придбавати матеріали та послуги, необхідні для будівництва нового житла, виконувати відновлювальні та ремонтні роботи, а також змінювати форму власності наявних комунальних структур з метою створення житла, призначеного для тимчасового розміщення ВПО. Пріоритетне право на отримання доступного житла для тимчасового проживання мають сім'ї з дітьми, вагітні жінки, непрацездатні особи, пенсіонери та особи, житло яких було зруйноване або стало непридатним для проживання внаслідок російської агресії.

- Держава надає пільгові кредити для придбання житла. У жовтні 2022 року розпочала роботу в тестовому режимі програма доступного кредитування для українців "єОселя". Згідно з умовами цієї програми, іпотечне кредитування за ставкою 3 % зможуть мати військовослужбовці Збройних Сил за контрактом та працівники правоохоронних органів України, а також медичні працівники закладів охорони здоров'я державної або комунальної форми власності, педагогічні працівники закладів освіти державної або комунальної форми власності та наукові працівники закладів освіти та наукових установ державної або комунальної форми власності. Право на отримання іпотечного кредитування за ставкою 7 % можуть отримати ветерани війни з Росією, ВПО та інші громадяни України, які відповідають критеріям, визначеним умовами програми. Умовами кредитування передбачено здійснення першого мінімального внеску в розмірі 20 % загальної вартості майна [63].

- Пільгове іпотечне кредитування житла для ВПО. Право на отримання пільгового іпотечного кредитування житла надаватиметься ВПО, які мали житло на території громад, розташованих у зонах активних бойових дій, або на не підконтрольних Уряду України територіях. Відбір ВПО, які мають право на отримання пільгового кредиту, здійснюється шляхом проведення розіграшу серед зареєстрованих учасників програми кредитування. ВПО можуть брати участь у програмі в тому випадку, якщо розмір доходу родини (із розрахунку на одного члена сім'ї) після внесення щомісячного платежу не менше прожиткового мінімуму. Відсоткова ставка за користування кредитом становить 3 %, розмір першого внеску — 6 % від вартості будинку чи квартири, а нормативна площа житла визначається залежно від кількості членів родини [64].

- Пропоновані законопроекти щодо компенсації громадянам вартості знищеного житла. Наразі Урядом України розглядаються два законопроекти, які визначають порядок виплати компенсацій особам, чиє житло було знищено. 1 квітня 2022 року Верховна Рада України прийняла за основу проєкт Закону № 7198, який передбачає надання компенсацій за рахунок коштів державного бюджету. Проте, зважаючи на навантаження на державний бюджет внаслідок виконання цього закону, у нього все ще може бути внесено зміни або його можуть відхилити до остаточного затвердження. Крім того, на розгляді у Верховній Раді перебуває проєкт Закону № 8027, який передбачає виплату цільової грошової допомоги в розмірі, еквівалентному вартості знищеного майна, але для фінансування цих заходів знадобиться підтримка іноземних партнерів, надання якої здійснюватиметься через Фонд ліквідації наслідків збройної агресії Російської Федерації [65]. Додатково до заходів, спрямованих на підтримку населення Указом Президента України від 21 квітня 2022 року № 266/2022 було створено Національну раду з відновлення України від наслідків війни. Рада здійснює діяльність у форматі 24 робочих груп, а її основним завданням є розроблення плану заходів з післявоєнного відновлення та розвитку України (так званого Національного плану відновлення). Такі заходи охоплюють визначення пріоритетних реформ, підготовку стратегічних ініціатив, проєктів нормативно-

правових актів, прийняття і реалізація яких є необхідними для ефективної роботи та відновлення України у воєнний і післявоєнний періоди [66].

Проект Національного плану відновлення було взято за основу під час підготовки Перехідної рамкової програми ООН, яка визначатиме умови взаємодоповнюваності та співробітництва між ООН та Урядом України на період з вересня 2022 року по грудень 2024 року. Заходи, здійснювані гуманітарними організаціями, доповнюють роботу вказаних нижче робочих груп у рамках Національного плану відновлення, та мають вирішальне значення для задоволення гуманітарних потреб як упродовж поточного періоду, так і в майбутньому:

- Робоча група “Відновлення та розбудова інфраструктури” [67];
- Робоча група “Відновлення та розвиток економіки [68];
- Робоча група “Повернення громадян, які тимчасово переміщені, зокрема за кордон та їх інтеграція в суспільно-економічне життя держави” (включно із забезпеченням ВПО житлом, створенням можливостей для працевлаштування та наданням соціальної підтримки в місцях тимчасового проживання, а також забезпечення відновлення об’єктів соціальної, освітньої, культурної та медичної інфраструктури та послуг у покинутих місцях проживання з метою стимулювання повернення) [69];
- Робоча група “Енергетична безпека” (включно з відновленням пошкодженої енергетичної інфраструктури) [70];
- Робоча група “Нова аграрна політика” (включно з відновленням експорту сільськогосподарської продукції та повноцінного функціонування сільськогосподарської системи для запобігання загрозам для продовольчої безпеки в майбутньому) [71];
- Робоча група “Охорона здоров’я” (включно з відновленням доступу до послуг під час війни) [72];

- Робоча група “Освіта і наука” (включно з безпечним та інклюзивним навчанням і викладанням, забезпеченням доступності та безперервності освіти, незалежно від безпекової ситуації, інтегрованими підходами до надання психосоціальної підтримки) [73];

- Робоча група “Екологічна безпека”[74];

- Робоча група “Соціальний захист” (з особливим фокусом на підвищенні ефективності політик та узгодженні цілей України у сфері соціального та економічного розвитку)[75];

- Робоча група “Захист прав дітей та повернення дітей, які тимчасово переміщені за кордон” (включно з реєстрацією дітей з найуразливіших категорій, які потребують державної підтримки під час війни);

- Робоча група “Права людини” (включно з реєстрацією та опрацюванням скарг щодо систематичної дискримінації маргіналізованих груп ВПО)[76].

Висновки до розділу II

Аналіз динамічних змін обсягів гуманітарної, фінансової та військової допомоги Україні в умовах неспровокованої збройної агресії РФ за проміжок часу від січня 2022 року до жовтня 2023, відображає залежність останніх за типом прямого кореляційного зв'язку від подій світової політики та виникаючих конфліктів у різних куточках світу. Вдається простежити періодичні зміни донорів допомоги та зміни співвідношення різних видів допомоги під час динамічних змін внутрішньо- та зовнішньополітичних обставин в країнах-партнерах.

Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає довгострокове планування та реалізацію конкретних заходів з метою забезпечення ефективного та результативного взаємодії між різними гуманітарними акторами.

Особливості стратегічного розвитку міжнародних гуманітарних відносин можуть включати:

1. Фокус на потребах та інтересах населення. Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає зосередження на потребах та інтересах населення, яке перебуває в складних гуманітарних умовах. Це може включати забезпечення доступу до основних потреб, таких як їжа, вода, медична допомога та житло, а також забезпечення захисту прав людини та попередження конфліктів.

2. Координація дій різних гуманітарних акторів. Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає координацію дій різних гуманітарних акторів з метою забезпечення ефективності та уникнення дублювання зусиль. Це може включати спільне планування та реалізацію гуманітарних заходів, обмін інформацією та ресурсами, а також забезпечення взаємодії між різними гуманітарними акторами.

3. Розвиток механізмів сприяння співпраці. Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає створення механізмів сприяння співпраці між різними гуманітарними акторами. Це може включати створення мереж та платформ для обміну інформацією та координації дій, а також забезпечення взаємодії між різними гуманітарними акторами на різних рівнях, включаючи міжнародний, регіональний та місцевий.

4. Розвиток інноваційних підходів. Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає розвиток інноваційних підходів до реалізації гуманітарних заходів. Це може включати використання нових технологій та методів, таких як штучний інтелект, блокчейн та інші, а також розвиток нових форм співпраці та партнерства між різними гуманітарними акторами.

5. Забезпечення сталого розвитку. Стратегічний розвиток міжнародних гуманітарних відносин передбачає забезпечення сталого розвитку та довгострокової ефективності гуманітарних заходів. Це може включати розвиток

програм та проектів, які сприяють сталому розвитку та зменшенню ризиків гуманітарних криз.

Що стосується плану гуманітарного реагування міжнародних організацій на виклики створені війною в Україні, то серед виділених цілей і заходів реагування на основі кластерного підходу слід виділити:

- Координацію та управління об'єктами розміщення ВПО
- Забезпечення освіти
- Телекомунікації в надзвичайних ситуаціях
- Продовольча безпека та засоби до існування
- Охорона здоров'я
- Логістика
- Захист дітей
- Боротьба з насильством
- Протимінна діяльність
- Житло та непродовольчі товари
- Водопостачання, санітарія та гігієна.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ГУМАНІТАРНИХ ВІДНОСИН

3.1 Пріоритетні напрями вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних відносин

Історії відомі чимало випадків встановлення гуманітарних блоkad та перешкод для реалізації гуманітарного доступу до населення регіонів збройних конфліктів, метою яких сторони конфронтації ставили виснаження економічного та соціального потенціалу противника, а також спроби схилити населення до поступок і революційних лояльних ворогові дій. І на противагу цим актам терору ставали, як молоді публічні гуманітарні організації, так і “важкоатлети” світової політики у забезпеченні допомоги жертвам конфліктів.

Для прикладу, під час Першої світової війни учасниками конфлікту було встановлено гуманітарні блокади, які мали на меті запобігти постачанню продуктів харчування та інших речей першої необхідності до країн-учасниць війни. Британія та Франція спільно перешкоджали постачанню продовольчо-гуманітарних вантажів до Німецької імперії, а остання відповіла спробами морської блокади Британської імперії. Гуманітарні блокади призвели до голоду та

нестачі продуктів першої необхідності серед цивільного населення, не лише прямих країн-учасниць конфлікту, а і колоніальних територій та нужденних держав всього світу. Наслідки подібної політики не зникли по завершенню останніх гарматних канонад світового конфлікту, а і посилювалися у перші повоєнні роки. І боротися з цими наслідками однією з перших наважилася публічна добродійна організація очолювана тогочасним міністром торгівлі США Гербертом Гувером - “Американська адміністрація допомоги (ААД)”. Яка оголосила офіційним своїм завданням надання допомоги європейським державам, що постраждали під час Першої світової війни. Власне діяльність ААД і дала можливість запобігти смерті сотень тисяч осіб під час подолання прямих наслідків першого світового конфлікту. За весь час існування ААД видала 180,9 млн пайків, ліків на суму понад 3 млн доларів, розподілила 400 тисяч продовольчих посилок вартістю по 10 доларів та 11 тисяч речових — вартістю по 20 доларів кожна.

Даний приклад має ілюстративний характер, що відображає роль на світовій арені регіональних органів публічного управління у подоланні гуманітарних наслідків збройних конфліктів, зокрема і в контексті можливостей реалізації гуманітарного доступу до регіонів бойових дій.

Право доступу до жертв збройного конфлікту є основоположним елементом гуманітарної діяльності міжурядових, регіональних та національних публічних організацій та органів публічної влади, оскільки воно дозволяє зробити незалежну оцінку потреб, забезпечити ефективність своєї діяльності і контролювати справедливий розподіл цієї допомоги. Проте отримання і збереження доступу до населення для надання йому гуманітарної допомоги є важким завданням для інституцій публічного управління. Надання такого доступу може бути обмеженим в силу самого факту проведення збройного конфлікту, а також й тим, що зазвичай отримання гуманітарного доступу розглядають у ситуативний спосіб, тому часто немає жодних усталених методик чи правил надання такого доступу.

Не дивлячись на те, що гуманітарний доступ не є новим питанням в міжнародній гуманітарній діяльності, сьогодні існує низка проблем у забезпеченні та підтримці такого доступу у ситуаціях збройних конфліктів, зокрема щодо розуміння самого терміну «гуманітарний доступ», прав та обов'язків учасників збройних конфліктів щодо такого доступу, зобов'язань та обмежень щодо самих публічних гуманітарних організацій, критеріїв надання гуманітарного доступу в різних ситуаціях тощо.

В узагальненому трактуванні, норми МГП встановлюють 4 види обов'язків сторін збройного конфлікту у сфері гуманітарного доступу, які визначають публічне впорядкування цього доступу :

1. Кожна зі сторін збройного конфлікту зобов'язана задовольняти гуманітарні потреби населення, що знаходиться під її контролем;
2. Неупереджені гуманітарні організації мають право пропонувати свої послуги для здійснення гуманітарної допомоги;
3. Неупереджена гуманітарна діяльність в ситуаціях збройного конфлікту здійснюється тільки за згодою сторін конфлікту;
4. Після узгодження надання неупередженої гуманітарної допомоги сторони збройного конфлікту, а також усі держави, які не є стороною такого конфлікту, повинні дозволити та сприяти швидкому та безперешкодному наданню такої допомоги, за умови права контролю уповноважених ними органів публічного управління.[77]

За відсутності детального публічного регулювання надання гуманітарного доступу на міжнародному та національному рівнях, можуть виникати проблеми, які суттєво впливають на якість гуманітарного доступу та можливість його надання, а саме:

- недотримання сторонами конфлікту положень міжнародного права, що стосуються гуманітарного доступу;
- бюрократичні обмеження роботи персоналу та доставки гуманітарної допомоги;

- відсутність інституційних можливостей на регіональному чи місцевому рівні для обробки/видачі необхідної документації для гуманітарного доступу; відсутність технічних критеріїв для реєстрації гуманітарних організацій;
- обмежувальні та складні положення норм, за яких допускається надання гуманітарного доступу.[79]

Можливим варіантом вирішення питання відсутності відповідної нормативної бази щодо здійснення регуляторного впливу на процес забезпечення доступності гуманітарної допомоги, могло б стати створення за сприянням провідних публічних міжурядових організацій відповідного проекту модельного національного закону, що регламентував би детальну процедуру реєстрації та створення гуманітарних організацій, полегшував би їхній доступ до зони збройного конфлікту чи швидшу реєстрацію на митниці гуманітарної допомоги. Такий крок дозволив би значно швидше імплементувати положення міжнародного права щодо гуманітарного доступу в національне законодавство держав, особливо тих, які є сторонами збройного конфлікту, а також усунути численні бюрократичні перешкоди в наданні гуманітарного доступу.[80]

Важливо звертати увагу і на те, що публічне регулювання гуманітарного доступу завжди було діяльністю, пов'язаною з політичною стратегією. Протягом десятиліть надання гуманітарного доступу впливало на політику країн-реципієнтів і на політичні міркування урядів-донорів. Незважаючи на проголошення засад надання гуманітарного доступу такими, що не має приносити жодних військових переваг і його надання здійснюється виключно на основі потреб сторін конфліктів, гуманітарні принципи нейтралітету та неупередженості зазнають постійної критики.

До проблем регулювання гуманітарного доступу, спричинених політичним впливом відносять:

- ухвалення політичних рішень, що переважають над законами, і в результаті унеможливають ефективне надання гуманітарного доступу;

- відсутність політичного зобов'язання на національному рівні щодо сприяння роботі гуманітарних організацій;
- обмеження в'їзду гуманітарних товарів або персоналу до країни;
- обмеження пересування гуманітарного персоналу всередині країни;
- втручання в гуманітарну діяльність, включаючи вплив на відбір бенефіціарів та персоналу.

Для таких проблем існує фактично єдиний шлях вирішення – політичні домовленості на найвищому рівні (президенти, парламенти, керівники урядів) або на рівні дипломатичних представництв, міністерств.[81]

3.2 Проблеми та перспективи вдосконалення публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин

Публічне управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин має свої детерміновані особливості, оскільки вимагає специфічного застосування наявних сьогодні політичних та правових знань, навичок і методологічних підходів. Основні узагальнені особливості цього виду управління включають:

1. Міжнародний контекст діяльності.

Очільну роль у подоланні наслідків збройних конфліктів та захисті прав жертв військових агресій відіграють міжурядові організації, які діють відповідно до свого статуту та наданому у конкретній місії мандату, які і будуть визначати статус цих місій та делегацій. У період своєї діяльності в регіонах збройних конфліктів ці організації взаємодіють між собою на основі кластерного підходу, відповідно до якого кожна з них спеціалізується на конкретному напрямку гуманітарних дій. Не менш важливу роль у цій діяльності відіграють неурядові організації, які приналежать до системи Міжнародного руху Червоного хреста та Червоного Півмісяця, повноваження та функції яких відображені зокрема у Женевській конвенції I-IV. Третю ж групу складають різноманітні міжнародні

неурядові організації, що забезпечують підтримку та гуманітарну допомогу населенню у період збройного конфлікту.

2. Комплексність проблем.

Яскравою ілюстрацією комплексності проблематики у царині міжнародних гуманітарних відносин є диференційований підхід до регулювання міжнародними договорами різних сфер гуманітарного права:

- у сфері захисту жертв збройних конфліктів
- у сфері захисту культурних цінностей у випадку збройного конфлікту
- у сфері захисту навколишнього середовища у випадку збройного конфлікту
- у сфері обмеження або заборони використання окремих засобів ведення війни
- у сфері індивідуальної кримінальної відповідальності за порушення МГП.

3. Мультикультурний підхід

Мультикультурний підхід у сфері публічного управління міжнародного гуманітарного права передбачає врахування різноманітних культурних, релігійних, етнічних та інших особливостей різних народів та національностей при формуванні та застосуванні правил міжнародного гуманітарного права. Цей підхід передбачає взаємодію та діалог між різними культурами та повагу до різних поглядів на світ. Основними принципами мультикультурного підходу є:

- Повага до культурної різноманітності та визнання права кожного народу на збереження своєї культури та традицій.
- Врахування культурних особливостей при формуванні та застосуванні міжнародного гуманітарного права.
- Повага до прав людини та їх універсальності, але з урахуванням культурних та історичних контекстів.

- Сприяння діалогу між культурами та взаєморозумінню.

Мультикультурний підхід у сфері міжнародного гуманітарного права є важливим для забезпечення захисту прав людини та запобігання конфліктам на міжнародному рівні. Врахування культурних особливостей та взаємодія між різними культурами можуть сприяти створенню більш справедливого та мирного світу.

4. Глобальний вплив

Рішення, які приймаються в галузі міжнародних гуманітарних відносин, можуть мати глобальний вплив на життя мільйонів людей по всьому світі, тому вони потребують обережного та обґрунтованого підходу. Власне саме існування міждержавних правових джерел регулювання міжнародних гуманітарних відносин зумовлює їх глобальний характер впливу в царині публічного управління.

5. Специфічні методи та інструменти

Для ефективного публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин використовується доволі широкий перелік взаємодоповнюючих заходів та інструментів:

- Розробка та впровадження стратегій залучення громадськості до діалогу та співпраці з міжнародними організаціями та іншими зацікавленими сторонами.
- Використання інформаційних технологій та соціальних мереж для підвищення обізнаності громадськості про міжнародні гуманітарні проблеми та можливості їх вирішення.
- Проведення консультацій з громадськістю та представниками різних культур та національностей при формуванні та реалізації міжнародних гуманітарних програм.
- Розвиток партнерства з міжнародними та національними неурядовими організаціями, бізнесом та іншими зацікавленими сторонами для спільної реалізації міжнародних гуманітарних проектів.

- Впровадження моніторингових та оціночних механізмів для контролю за реалізацією міжнародних гуманітарних програм та визначення їх ефективності.

- Залучення до роботи у міжнародних організаціях та управління міжнародними гуманітарними програмами представників різних культур та національностей.

Застосування цих методів та інструментів дозволяє забезпечити більш ефективне та прозоре публічне управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин, що сприяє забезпеченню більш справедливого та мирного світу.

Не менш важливого значення, окрім визначення особливостей публічного управління у сфері реалізації міжнародних гуманітарних відносин, набувають можливості публічного управління в зонах бойових дій задля забезпечення гуманітарних відносин та реалізації засад міжнародного гуманітарного права.

Однією з ключових можливостей публічного управління в зонах бойових дій для гарантування реалізації гуманітарних відносин є забезпечення безпеки населення. Це може бути досягнуто шляхом створення безпечних гуманітарних зон під захистом миротворчих сил міжурядових організацій, де постраждале населення може отримати доступ до необхідних ресурсів та послуг.

Шляхи забезпечення безпеки населення

Існує кілька шляхів забезпечення безпеки населення в зонах бойових дій.

1. Створення безпечних гуманітарних зон. Це може бути досягнуто шляхом розміщення військових частин миротворчих сил в певних районах, що дозволить контролювати ситуацію та запобігати нападам на мирне населення.
2. Забезпечення безпеки гуманітарних конвоїв. Гуманітарні конвої повинні бути захищені миротворчим контингентом під час пересування до зон, де потрібна гуманітарна допомога. Це може бути досягнуто за допомогою ескорту військових частин або миротворчих сил.

3. Розміщення миротворчих сил. Миротворчі сили можуть бути розміщені в зонах бойових дій з метою забезпечення безпеки населення та контролювання ситуації.
4. Створення медичних пунктів. Медичні пункти повинні бути розміщені в безпечних зонах, де можуть надаватися медичні послуги пораненим та хворим.
5. Забезпечення належного освітлення та доступу до енергоносіїв. Вулиці та інші громадські місця повинні бути належно освітлені, щоб запобігти нападам на мирне населення вночі.
6. Забезпечення належного контролю за зброєю. Контроль за зброєю та її знищення може допомогти зменшити кількість нападів на мирне населення.
7. Забезпечення належного контролю за в'їздом та виїздом зони бойових дій. Контроль за в'їздом та виїздом зони бойових дій може допомогти запобігти в'їзду збройних формувань та зменшити кількість нападів на мирне населення.

Другою можливістю є забезпечення доступу до гуманітарної допомоги. Це може бути досягнуто шляхом забезпечення безпечного проходу гуманітарних конвоїв, створення тимчасових майданчиків для розміщення гуманітарної допомоги та розподілу її серед населення.

Шляхи забезпечення доступу до гуманітарної допомоги

1. Розміщення гуманітарних конвоїв. Гуманітарні конвої повинні мати доступ до зон, де потрібна гуманітарна допомога, щоб надати необхідну допомогу.
2. Створення гуманітарних коридорів. Гуманітарні коридори можуть бути створені для безпечного пересування гуманітарних конвоїв та інших гуманітарних організацій до зон, де потрібна допомога.
3. Використання повітряних каналів. Повітряні канали можуть бути використані для доставки гуманітарної допомоги до важкодоступних зон.

4. Розміщення гуманітарних складів. Гуманітарні склади повинні бути розміщені в безпечних зонах, щоб забезпечити належне зберігання та розподіл гуманітарної допомоги.
5. Використання мобільних груп. Мобільні групи можуть бути створені для доставки гуманітарної допомоги до важкодоступних зон та надання медичної допомоги пораненим.
6. Співпраця з місцевими органами влади. Співпраця з місцевими органами влади може допомогти забезпечити доступ до зон, де потрібна гуманітарна допомога, та надати необхідну підтримку для її доставки.
7. Використання супутникової технології. Супутникова технологія може бути використана для моніторингу ситуації в зонах бойових дій та визначення потреб у гуманітарній допомозі.

Третьою можливістю є забезпечення доступу до медичної допомоги. У зонах бойових дій, де воюють збройні формування, часто виникає необхідність в наданні медичної допомоги пораненим та хворим. Публічне управління може забезпечити доступ до медичної допомоги шляхом створення медичних пунктів, транспортування поранених до лікарень та забезпечення необхідних медикаментів та обладнання.

Шляхи забезпечення доступу до медичної допомоги

1. Розміщення медичних пунктів. Медичні пункти повинні бути розміщені в безпечних зонах, щоб забезпечити доступ до медичної допомоги пораненим та хворим.
2. Створення мобільних медичних груп. Мобільні медичні групи можуть бути створені для надання медичної допомоги пораненим та хворим в важкодоступних зонах.
3. Забезпечення безпеки медичним працівникам. Медичним працівникам повинна бути забезпечена безпека при наданні медичної допомоги в зонах бойових дій.

4. Співпраця з місцевими органами влади. Співпраця з місцевими органами влади може допомогти забезпечити доступ до медичної допомоги в зонах, де вона потрібна.
5. Використання повітряних каналів. Повітряні канали можуть бути використані для евакуації поранених та хворих з важкодоступних зон.
6. Створення медичних центрів. Медичні центри можуть бути створені в безпечних зонах для надання складнішої медичної допомоги пораненим та хворим.
7. Використання телемедицини. Телемедицина може бути використана для надання медичної допомоги в віддалених зонах, де немає можливості доставити медичний персонал на місце.

Четвертою можливістю є забезпечення доступу до освіти. У зонах бойових дій, де населення має обмежений доступ до освіти, публічне управління може забезпечити доступ до навчання шляхом створення тимчасових шкіл та надання необхідних навчальних матеріалів.

Шляхи забезпечення доступу до освіти

1. Розміщення шкіл в доступних зонах. Школи повинні бути розміщені в зонах, щоб забезпечити доступ до освіти для всіх дітей.
2. Забезпечення безпеки учнів та вчителів. Учні та вчителі повинні бути захищені від насильства, булінгу та інших форм дискримінації.
3. Надання фінансової підтримки. Фінансова підтримка може допомогти забезпечити доступ до освіти для дітей з низьким доходом та інших вразливих груп.
4. Використання технологій. Використання технологій може допомогти забезпечити доступ до освіти в віддалених або важкодоступних зонах.
5. Створення навчальних центрів. Навчальні центри можуть бути створені для надання доступу до освіти для дорослих та інших груп, які не мають можливості відвідувати традиційні школи.

6. Розвиток інфраструктури. Розвиток інфраструктури, такої як дороги та транспортні засоби, може допомогти забезпечити доступ до освіти для дітей з віддалених зон.
7. Співпраця з громадськими організаціями. Співпраця з громадськими організаціями може допомогти забезпечити доступ до освіти для дітей з вразливих груп.

Останньою можливістю є забезпечення доступу до роботи та економічного розвитку. У зонах бойових дій, де економіка зазнала серйозних пошкоджень, публічне управління може забезпечити розвиток малих підприємств та створення робочих місць для місцевого населення. Це може бути досягнуто шляхом надання фінансової та технічної підтримки малим підприємствам та створення сприятливих умов для їх розвитку.

Шляхи забезпечення доступу до роботи та економічного розвитку

1. Розвиток місцевих підприємств. Розвиток місцевих підприємств може допомогти створити нові робочі місця та забезпечити економічний розвиток в регіоні.
2. Надання фінансової підтримки. Фінансова підтримка може допомогти створити нові робочі місця та забезпечити розвиток підприємств.
3. Розвиток інфраструктури. Розвиток інфраструктури, такої як дороги та транспортні засоби, може допомогти залучити нові підприємства та створити нові робочі місця.
4. Створення сприятливого бізнес-середовища. Створення сприятливого бізнес-середовища може допомогти залучити нові підприємства та збільшити кількість робочих місць.
5. Розвиток туризму. Розвиток туризму може допомогти залучити нові інвестиції та створити нові робочі місця.
6. Співпраця з міжнародними організаціями. Співпраця з міжнародними організаціями може допомогти залучити нові інвестиції та забезпечити розвиток економіки.

7. Розвиток освіти та кваліфікації працівників. Розвиток освіти та кваліфікації працівників може допомогти залучити нові підприємства та створити нові робочі місця.

3.3 Стратегії оптимізації та покращення публічної діяльності у сфері здійснення гуманітарної допомоги в Україні

Оптимізація та покращення процесу здійснення гуманітарної допомоги в Україні можуть бути досягнуті за допомогою наступних стратегій:

1. Забезпечення координації між усіма сторонами, які займаються наданням гуманітарної допомоги в Україні. Це допоможе уникнути дублювання зусиль та забезпечити ефективне використання ресурсів. Реалізація вказаної концепції може включати:

- Створення координаційного центру, який би об'єднував усі сторони, що займаються гуманітарною допомогою в Україні. Цей центр би мав забезпечувати координацію зусиль, обмін інформацією та ресурсами, а також встановлювати пріоритети для надання допомоги.
- Розробка спільної стратегії для надання гуманітарної допомоги в Україні. Ця стратегія повинна визначати пріоритети та напрями допомоги, а також встановлювати механізми моніторингу та оцінки результативності проектів.
- Встановлення механізмів обміну інформацією між усіма сторонами, що займаються наданням гуманітарної допомоги в Україні. Це може бути здійснено за допомогою веб-порталу, електронної пошти або інших засобів зв'язку.
- Забезпечення участі урядових органів в процесі координації гуманітарної допомоги. Уряд повинен бути активним учасником процесу та забезпечувати необхідну підтримку для реалізації проектів.
- Розробка механізмів взаємодії з місцевими громадами та організаціями громадянського суспільства. Це дозволить забезпечити більш точне

визначення потреб населення та забезпечити більш ефективне використання ресурсів.

- Забезпечення прозорості та відкритості в процесі надання гуманітарної допомоги. Це може бути здійснено за допомогою публікації інформації про проекти та їх результати, а також за допомогою проведення публічних консультацій з місцевим населенням.

2. Розвиток механізмів моніторингу та оцінки результативності проектів гуманітарної допомоги, що дозволить забезпечити ефективне використання ресурсів та забезпечити високу якість надання допомоги:

- Розробка системи моніторингу та оцінки результативності проектів гуманітарної допомоги. Ця система повинна включати в себе механізми збору та аналізу даних про реалізацію проектів, їх результативність та вплив на місцеве населення.
- Забезпечення проведення незалежної оцінки ефективності проектів гуманітарної допомоги. Це дозволить забезпечити об'єктивну оцінку результативності проектів та виявити можливості для покращення їх реалізації.
- Використання інноваційних технологій для моніторингу та оцінки результативності проектів гуманітарної допомоги. Наприклад, використання геопросторових технологій для визначення потреб населення та ефективного розподілу ресурсів.
- Забезпечення доступу до інформації про моніторинг та оцінку результативності проектів гуманітарної допомоги. Це може бути здійснено за допомогою публікації звітів та результатів оцінки на веб-сайтах та інших засобах зв'язку.
- Встановлення механізмів корекції проектів на основі результатів моніторингу та оцінки їх результативності. Це дозволить забезпечити адаптацію проектів до реальних потреб населення та покращити їх ефективність.

3. Розвиток інфраструктури та забезпечення доступу до освіти, медичної допомоги та інших базових послуг для людей, які перебувають у складних життєвих обставинах. Це допоможе зменшити потребу в гуманітарній допомозі та сприятиме сталому розвитку суспільства:

- Розробка та реалізація програм забезпечення доступу до освіти для дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, таких як діти-сироти, діти-інваліди, діти-мігранти тощо.
- Розвиток медичної інфраструктури та забезпечення доступу до медичної допомоги для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, таких як біженці, внутрішньо переміщені особи тощо.
- Створення та розвиток соціальної інфраструктури, такої як притулки для безхатків, центри соціальної підтримки, дитячі будинки тощо.
- Забезпечення доступу до інформації та комунікаційних технологій для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах. Це може бути здійснено за допомогою розробки та встановлення мобільних пунктів доступу до Інтернету, забезпечення доступу до телефонних ліній допомоги тощо.
- Розвиток інфраструктури для забезпечення доступу до питної води та санітарних умов для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, таких як біженці, внутрішньо переміщені особи тощо.
- Розвиток інфраструктури для забезпечення доступу до житла для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, таких як біженці, внутрішньо переміщені особи тощо. 18. Забезпечення доступу до послуг зайнятості та професійного навчання для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, таких як біженці, внутрішньо переміщені особи тощо.
- Розвиток соціального партнерства між державою, громадськими організаціями та бізнесом для забезпечення доступу до базових послуг для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах.

- Розробка та реалізація програм соціальної адаптації для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, таких як біженці, внутрішньо переміщені особи тощо.

4. Розвиток партнерських відносин між урядом, міжнародними організаціями, громадськими організаціями та бізнес-структурами. Це дозволить забезпечити більш ефективний та координований підхід до надання гуманітарної допомоги:

- Розвиток партнерства між урядом та міжнародними гуманітарними організаціями для забезпечення координації та ефективності надання гуманітарної допомоги.
- Співпраця з міжнародними організаціями для забезпечення доступу до гуманітарної допомоги для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах.
- Розвиток партнерства з громадськими організаціями для забезпечення надання гуманітарної допомоги на місцевому рівні та забезпечення ефективного використання ресурсів.
- Сприяння розвитку бізнес-структур, які забезпечують надання послуг та товарів для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, зокрема, в сфері житла, харчування, медичної допомоги тощо.
- Розвиток партнерства з місцевими органами влади та громадськими організаціями для забезпечення доступу до освіти, медичної допомоги та інших базових послуг для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах.
- Розробка та реалізація програм підтримки підприємництва серед населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, зокрема, біженців та внутрішньо переміщених осіб.
- Сприяння розвитку механізмів фінансової підтримки для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, зокрема, шляхом створення спеціальних фондів та програм соціальної підтримки.

- Розвиток партнерства з міжнародними організаціями та донорами для забезпечення фінансової підтримки та надання гуманітарної допомоги населенню, яке перебуває у складних життєвих обставинах.
- Розробка та реалізація програм забезпечення доступу до інформації та комунікаційних технологій для населення, яке перебуває у складних життєвих обставинах, зокрема, біженців та внутрішньо переміщених осіб.
- Створення механізмів моніторингу та оцінки ефективності надання гуманітарної допомоги та соціальної підтримки населенню, яке перебуває у складних життєвих обставинах.

5. Розвиток програм та проектів, спрямованих на підтримку вразливих груп населення, зокрема жінок, дітей, людей з інвалідністю та інших соціально вразливих категорій. Це допоможе забезпечити більш ефективне та цілеспрямоване використання ресурсів та забезпечити належний захист та допомогу для цих груп населення:

- Розробка та реалізація програм підтримки жінок, які перебувають у складних життєвих обставинах, зокрема, жінок-жертв насильства, самотніх матерів, жінок з інвалідністю тощо.
- Створення механізмів захисту прав дітей, які перебувають у складних життєвих обставинах, зокрема, дітей-сиріт та дітей, які постраждали внаслідок конфліктів та природних катастроф.
- Розвиток програм та проектів, спрямованих на підтримку людей з інвалідністю, зокрема, створення доступних середовищ для їх життя та розвитку, надання медичної допомоги та соціальної підтримки.
- Розробка та реалізація програм підтримки молоді, яка перебуває у складних життєвих обставинах, зокрема, молоді, яка постраждала внаслідок конфліктів та природних катастроф, молоді з інвалідністю тощо.
- Створення механізмів захисту прав та надання соціальної підтримки для людей, які перебувають у складних життєвих обставинах через свою національну чи етнічну приналежність.

- Розвиток програм та проектів, спрямованих на підтримку людей, які перебувають у складних життєвих обставинах через свою сексуальну орієнтацію або гендерну ідентичність.
- Сприяння розвитку механізмів захисту прав населення в зоні конфлікту та надання гуманітарної допомоги тим, хто постраждав внаслідок конфлікту.
- Розвиток програм та проектів, спрямованих на підтримку внутрішньо переміщених осіб, забезпечення їхнього доступу до базових послуг та соціальної підтримки.
- Створення механізмів захисту прав біженців та надання їм гуманітарної допомоги, зокрема, у вигляді житла, медичної допомоги, харчування тощо.
- Розвиток програм та проектів, спрямованих на підтримку людей, які постраждали внаслідок природних катастроф, забезпечення їхнього доступу до базових послуг та соціальної підтримки.

6. Розвиток інноваційних підходів до надання гуманітарної допомоги, зокрема використання нових технологій та інтернет-платформ для збору коштів та розповсюдження інформації про потреби населення. Це дозволить забезпечити більш швидкий та ефективний доступ до допомоги:

- Використання дистанційних технологій для надання медичної допомоги та консультування медичних фахівців у зоні конфлікту або в умовах природних катастроф.
- Розробка та впровадження мобільних додатків та онлайн-платформ для збору коштів на гуманітарну допомогу та розповсюдження інформації про потреби населення.
- Використання дронів для доставки гуманітарної допомоги в важкодоступні та небезпечні зони.
- Впровадження систем штучного інтелекту для прогнозування потреб населення в разі природних катастроф та конфліктів.
- Використання блокчейн-технологій для забезпечення прозорості та ефективності процесу надання гуманітарної допомоги.

- Розвиток віртуальних платформ для надання психологічної підтримки та консультування для людей, які пережили травматичні події.
- Використання інтернет-технологій та соціальних мереж для залучення волонтерів та координації допомоги в разі природних катастроф та конфліктів.
- Розробка та впровадження систем миттєвого сповіщення про надзвичайні ситуації та потреби населення, що дозволить швидко та ефективно реагувати на кризові ситуації.
- Розвиток віртуальних курсів та тренінгів для підвищення рівня знань та навичок медичних фахівців у зоні конфлікту або в умовах природних катастроф.
- Використання геоданих для прогнозування потреб населення в регіонах, що постраждали внаслідок природних катастроф, та планування ефективного розподілу гуманітарної допомоги.

Висновки до розділу III

Аналіз проблемних запитань та викликів, які стоять перед галуззю публічного управління у царині забезпечення ефективності гуманітарних відносин, особливості умов діяльності органів і структур публічного управління у процесі міжнародного гуманітарного реагування, виділяють цілу низку пріоритетів та підходів до оптимізації діяльності останніх.

Для вдосконалення публічного управління у сфері міжнародних відносин можуть бути визначені наступні пріоритетні напрямки:

- Забезпечення гуманітарного доступу до регіонів активних бойових дій та тимчасово окупованих регіонів
- Гарантування реалізації гуманітарних відносин шляхом забезпечення безпеки населення

- Забезпечення доступу до гуманітарної допомоги
- Забезпечення доступу до медичної допомоги
- Забезпечення доступу до освіти
- Забезпечення доступу до роботи та економічного розвитку
- Розвиток стратегічного планування та координації міжнародних відносин. Для забезпечення ефективного управління міжнародними відносинами необхідно розробляти довгострокові стратегії, які враховують національні інтереси та міжнародні зобов'язання. Крім того, необхідно забезпечувати координацію дій між різними органами влади та громадськими організаціями.
- Посилення взаємодії з міжнародними партнерами. Для ефективного управління міжнародними відносинами необхідно забезпечувати постійний діалог та співпрацю з міжнародними партнерами, такими як міжнародні організації, інші держави та громадські організації. Це дозволить забезпечити взаємне розуміння та спільне прийняття рішень.
- Забезпечення відкритості та прозорості у прийнятті рішень. Для забезпечення ефективного управління міжнародними відносинами необхідно забезпечувати відкритість та прозорість у процесі прийняття рішень. Це дозволить забезпечити довіру громадськості та зменшити ризики корупції.
- Розвиток кадрового потенціалу у сфері міжнародних відносин. Для забезпечення ефективного управління міжнародними відносинами необхідно мати кваліфікованих фахівців, які мають глибокі знання у сфері міжнародних відносин та досвід роботи з міжнародними партнерами. Тому необхідно забезпечувати розвиток кадрового потенціалу у сфері міжнародних відносин.
- Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій. Для забезпечення ефективного управління міжнародними відносинами необхідно використовувати інформаційно-комунікаційні технології, які дозволяють

швидко та ефективно обмінюватися інформацією з міжнародними партнерами, а також забезпечують збереження та захист інформації.

Власне вирішення перерахованих вище питань і складає порядок денний у сучасних умовах зростання кількості збройних конфліктів та гуманітарних криз.

ВИСНОВКИ

Концепція публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин є глобальною, оскільки вона стосується взаємодії між різними країнами та міжнародними організаціями з метою розв'язання гуманітарних проблем. Ця концепція передбачає співпрацю та координацію дій між різними структурами та організаціями на міжнародному рівні з метою забезпечення захисту прав людини, покращення життя населення та розвитку гуманітарних проектів.

Оскільки гуманітарні проблеми не мають кордонів, то концепція публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин передбачає співпрацю та взаємодію між різними країнами та міжнародними організаціями для ефективного вирішення гуманітарних проблем. Це можливо тільки за умови забезпечення:

1. Розвитку кадрового потенціалу: необхідно забезпечити професійну підготовку та навчання фахівців, які займаються публічним управлінням у сфері

міжнародних гуманітарних відносин. Важливо надавати можливості для стажування та обміну досвідом з іншими країнами.

2. Використання інформаційно-комунікаційних технологій: важливо використовувати сучасні технології для забезпечення ефективного спілкування та координації роботи між різними структурами та організаціями.

3. Забезпечення прозорості та відкритості: важливо забезпечувати доступ до інформації про роботу публічних структур у сфері міжнародних гуманітарних відносин, залучати громадськість до процесу прийняття рішень та забезпечувати діалог між різними сторонами.

4. Сприяння взаємодії з міжнародними партнерами: важливо розвивати партнерські відносини з міжнародними організаціями та іншими країнами для спільного вирішення гуманітарних проблем.

5. Розвитку стратегічного планування: необхідно забезпечувати стратегічне планування та координацію дій у сфері міжнародних гуманітарних відносин, що дозволить ефективно використовувати ресурси та досягати поставлених цілей.

6. Забезпечення захисту прав людини: важливо забезпечувати захист прав людини та зменшення страждань населення у зоні конфліктів та катастроф шляхом розвитку гуманітарної допомоги та розвитку гуманітарних проектів.

Публічне управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин є складним та важливим процесом, який потребує високої кваліфікації та досвіду відповідних фахівців, які задіяні у цій сфері. Основними завданнями публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин залишаються забезпечення захисту прав людини, зменшення страждань населення у зоні конфліктів та катастроф, забезпечення гуманітарної допомоги та розвитку гуманітарних проектів.

Успішне публічне управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин залежить від ефективної співпраці між різними громадськими організаціями, владними структурами та міжнародними партнерами. Важливо також

забезпечувати довіру громадськості та високий рівень прозорості та відкритості у прийнятті рішень.

Підсумовуючи висновки для сфери міжнародних гуманітарних відносин, як об'єкта регуляторної діяльності публічного управління, вдається виділити кілька груп основоположних постулатів міжнародної адміністративної діяльності:

- Співпраця та взаємодія між різними країнами та міжнародними організаціями є ключовими факторами для ефективного вирішення гуманітарних проблем.
- Прозорість та відкритість, розвиток кадрового потенціалу, використання сучасних технологій та стратегічне планування є необхідними умовами для успішного публічного управління в сфері міжнародних гуманітарних відносин.
- Забезпечення захисту прав людини, покращення життя населення та розвиток гуманітарних проектів є головними метою публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин.
- Глобальна концепція публічного управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин передбачає співпрацю та координацію дій між різними структурами та організаціями на міжнародному рівні з метою вирішення гуманітарних проблем.

У світі, де зростає кількість конфліктів та катастроф, публічне управління у сфері міжнародних гуманітарних відносин стає все важливішим та потребує постійного розвитку і удосконалення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Pollitt C. Bouckaert G. Public Management Reform: A Comparative Analysis. Oxford: University Press, 2004. 240 p.).
2. Аль-Атті І. В. Публічне управління: сутність і визначення. Аспекти публічного правління. Том 6. № 8. 2018. С. 35-41.)
3. Битяк Ю. П. Адміністративне право України / Ю. П. Битяк, В. М. Гарашук, О. В. Дьяченко та ін. 2004. 401 с.
4. Публічне управління: термінол. слов. / Уклад.: В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. Київ: НАДУ, 2018. 224 с.
5. Мельник Р. С. Категорія «публічне управління» у новій інтерпретації. Право і суспільство. 2012. № 6. С. 95-98.
6. Sassòli M. How Does Law Protect in War? / M. Sassòli, A. Bouvier, A. Quintin. – 3rd ed. – Geneva : ICRC, 2011. – Vol. I. – P. 93.
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/376-2016-%D0%BF#Text>
8. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1192-14#Text>
9. Арістова І.В. Сучасний стан правового забезпечення державної служби в Україні / І.В. Арістова. Форум права. 2010. No4. С.10–15. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2010-4/10aivcvu.pdf> 997.

10. Загальна теорія права: Підручник / За заг. ред. М.І. Козюбри. К.: Ваіте, 2015. 392 с.

11. Кодекс адміністративного судочинства України: наук.-практ. комент. / Н.О.Армаш, О.М. Бандурка, А.В. Басов, Ю.Ю. Басова, В.М. Бевзенко. К.: Прецедент: Істина, 2009. 823 с.

12. Юридична енциклопедія: Т. 2. Д -Й / Ред.: Ю.С. Шемшученко; НАН України. Ін-т держави і права ім. В.М.Корецького. К.: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П.Бажана, 1999. 741с.

13. Великий тлумачний словник сучасної української мови / [уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел]. К.; Ірпінь:Перун, 2001. 1440 с.

14. Рябченко О. Зміст державного регулювання господарської діяльності. Право України. 2006. № 1. С. 81-84.

15. Колпаков В.К. Адміністративне право України: Підручник. К.: Юрінком Інтер, 1999. 736 с.

16. Битяк Ю.П. Адміністративне право України: Підручник / Ю.П.Битяк, В.М.Гаращук, О.В.Дьяченко та ін.; За ред. Ю.П.Битяка. К.: Юрінком Інтер, 2007. 544 с.

17. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Адміністративне право України: Навчально-методичний посібник. Вид. друге, перероб. і доп. Одеса: Юридична література, 2002. 312 с.

18. Ієрусалімова І.О. Механізм адміністративно-правового забезпечення прав і свобод людини та громадянина: дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2006. 205 с.

19. Музичук О. М. Контроль за діяльністю правоохоронних органів в Україні: монографія. Харків: Хар-ків. нац. ун-т внутр. справ, 2010. 654 с.

20. Вилегжаніна М. В. Класифікаційний аналіз нормативно-правових актів. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2011. № 1. С.35–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bdi_2011_1_6.

21. Приймаченко Д.В. Адміністративна діяльність митних органів у сфері реалізації митної політики держави: дис. ... докт. юрид. наук / спец. 12.00.07. Національна академія державної податкової служби України, Ірпінь, 2007. 477с.

22. Кучик О. С КРИЗА ЕФЕКТИВНОСТІ МІЖНАРОДНИХ ІНСТИТУЦІЙ В УМОВАХ ЗМІНИ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ БЕЗПЕКИ У КОНТЕКСТІ ТРАНСФОРМАЦІЙ МІЖНАРОДНОГО ПОРЯДКУ // Вісник Львівського університету. Серія міжнародні відносини. 2017. Випуск 41. С. 97–103

23. Міжнародне гуманітарне право. Посібник для юриста / [М.М. Гнатовський, Т.Р. Короткий, А.О. Кориневич, В.М. Лисик, О.Р. Поєдинок, Н.В. Хендель]; за ред. Т.Р. Короткого – Київ-Одеса : Українська гельсінська спілка з прав людини, Фенікс, 2016. – 2017. С. 46–49.

24. МОНУ, URL: <https://saveschools.in.ua/en/>, дата звернення: 21 грудня 2022 року.

25. WHO, ‘Surveillance System for Attacks on Health Care’, accessed 20 December 2022.

26. МОМ. Звіт про внутрішні переміщення в Україні: опитування загального населення. Раунд 9. 26 вересня 2022 року.

27. ILO, ‘The impact of the Ukraine crisis on the world of work: Initial assessments’, 11 May 2022.

28. Національний банк України. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у вересні 2022 року, 11 жовтня 2022 року.

29. Соціальні виплати не враховують зростання інфляції. Національний банк України. Коментар Національного банку щодо рівня інфляції у вересні 2022 року, 11 жовтня 2022 року.

30. Data Friendly Space, ‘Ukrainian Crisis - Situational Analysis’, 23 September 2022.

31. Стосовно додаткової інформації щодо потреб населення та методології див. розділи Огляду гуманітарних потреб УКГС ООН на 2023 р.: “1.3 Люди, які потребують допомоги”, “1.4 Гуманітарні умови й гострота потреб” та “Частина 4: Додатки”.

32. Спроба незаконної анексії районів Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей не має юридичних наслідків згідно з міжнародним правом і не змінює статус цих регіонів України

33. UN Women & Care, ‘Rapid Gender Analysis of Ukraine’, May 2022.

34. Кластер з питань захисту. Захист ЛГБТІК+-спільноти у контексті гуманітарної допомоги в Україні, 17 травня 2022 року.

35. Світовий банк. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб, серпень 2022 року, дата звернення 10 січня 2023 року.

36. УКГС ООН. План гуманітарного реагування 2022 р., лютий 2022 року

37. Потреби за своїм характером є багатосекторальними, а гендерні особливості та потреби, з урахуванням низки чинників, зокрема віку, наявності інвалідності та статусу меншини, відіграють ключову роль у тому, які саме наслідки війни відчувають певні категорії людей.

38. УКГС ООН. Огляд гуманітарних потреб: Україна, 2023 рік, грудень 2022 року. Див. Додаток 4 до ОГП на 2023 щодо методології та шкали гостроти потреб відповідно до Принципів спільного міжсекторального аналізу (JIAF).

39. УКГС ООН. Огляд гуманітарних потреб: Україна, 2023 рік, грудень 2022 року. Див. Додаток 4 до ОГП на 2023 щодо методології та шкали гостроти потреб відповідно до Принципів спільного міжсекторального аналізу (JIAF).

40. ACAPS, ‘Ukraine: Humanitarian situation in newly accessible areas of Kharkiv oblast’, 6 October 2022.

41. Державна транспортна служба (ДТС). Розрахункова площа проведення нетехнічного обстеження, 18 листопада 2022 року.

42. HelpAge, ‘Ukraine: Collective Site Monitoring (CSM) Round 3’, September 2022. УКГС, Огляд гуманітарних потреб. Україна, 2022 рік, лютий 2022 року.

43. WFP, ‘Ukraine Food Security Report May 2022’, 12 May 2022.

44. CCCM Cluster, Collective Sites Monitoring Round 3, August-September 2022

45. HelpAge International, ‘No time for business as usual’, June 2022; Mercy Corps, ‘Quick facts: The crisis in Ukraine’, 24 August 2022.

46. Для отримання докладнішої інформації зверніться до розділу 3.2 “Освіта” ОГП на 2023 рік.

47. За даними Освітнього кластера, наданими для підготовки ОГП в жовтні 2022 року, у 43 % шкіл навчання здійснюється в дистанційному режимі, а в 30 % — у змішаному.

48. УКГС ООН. Огляд гуманітарних потреб. Україна, 2022 рік, лютий 2022 року.

49. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Указ Президента України № 64/2022, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

50. Київська міська рада. Гуманітарний штаб, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

51. Урядовий портал. Уряд створив Координаційний штаб з питань деокупованих територій, 7 вересня 2022 року.

52. Урядовий портал. Уряд створив посаду Уповноваженого з питань внутрішньо переміщених осіб, 28 червня 2022 року.

53. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Указ Президента України № 132/2022, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

54. Державна податкова служби України. Звільнення благодійної допомоги від оподаткування ПДФО та воєнного збору під час воєнного стану», дата звернення: 22 грудня 2022 року.

55. Верховна Рада України. Постанова Кабінету Міністрів України № 332 “Деякі питання виплати допомоги на проживання внутрішньо переміщеним особам”, 20 травня 2022 року

56. Верховна Рада України. Закон України “Про Державний бюджет України на 2022 рік”, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

57. Урядовий портал. Порядок призначення й виплати державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім’ям, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

58. Урядовий портал. Мешканці особливо небезпечних територій можуть безоплатно отримати дрова, — рішення Уряду, 27 вересня 2022 року.

59. Урядовий портал. Закон України “Про протимінну діяльність в Україні”, 29 вересня 2021 року. Урядовий портал. Постанова Кабінету Міністрів України № 268 “Про затвердження Порядку надання статусу дитини, яка постраждала внаслідок воєнних дій та збройних конфліктів”, 5 квітня 2017 року.

60. Верховна Рада України. Постанова Кабінету Міністрів України № 545 “Про затвердження Положення про інклюзивноресурсний центр”, 12 липня 2017 року.

61. Урядовий портал. Постанова Кабінету Міністрів України № 1094 “Про внесення змін до Порядку компенсації витрат за тимчасове розміщення (перебування) внутрішньо переміщених осіб”, 30 вересня 2022 року.

62. Верховна Рада України. Постанова Кабінету Міністрів України № 495 “Деякі заходи з формування фондів житла, призначеного для тимчасового проживання внутрішньо переміщених осіб”, 29 квітня 2022 року.

63. Дія. Програма доступного кредитування житла “єОселя”, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

64. Державний фонд сприяння молодіжному житловому будівництву. Кредит для ВПО за рахунок грантових коштів уряду Німеччини, що надаються через банк розвитку KfW, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

65. Верховна Рада України. Постанова Кабінету Міністрів України № 326 “Про затвердження Порядку визначення шкоди та збитків, завданих Україні внаслідок збройної агресії Російської Федерації”, 20 березня 2022 року.

66. Офіційне інтернет-представництво Президента України. Указ Президента України № 266/2022: “Питання Національної ради з відновлення України від наслідків війни”, дата звернення: 22 грудня 2022 року.

67. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи “Відновлення та розбудова інфраструктури”, липень 2022 року.

68. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи “Відновлення та розвиток економіки”, липень 2022 року.

69. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи “Повернення громадян, які тимчасово переміщені, зокрема за кордон та їх інтеграція в суспільно-економічне життя держави”, липень 2022 року.

70. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи “Енергетична безпека”, липень 2022 року.

71. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проект плану відновлення України: матеріали робочої групи “Нова аграрна політика”, липень 2022 року.

72. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проєкт плану відновлення України: матеріали робочої групи “Охорона здоров’я”, липень 2022 року.

73. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проєкт плану відновлення України: матеріали робочої групи “Освіта і наука”, липень 2022 року

74. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проєкт плану відновлення України: матеріали робочої групи “Екологічна безпека”, липень 2022 року

75. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проєкт плану відновлення України: матеріали робочої групи “Соціальний захист”, липень 2022 року

76. Національна рада з відновлення України від наслідків війни. Проєкт плану відновлення України: матеріали робочої групи “Права людини”, липень 2022 року.

77. ICRC Q&A and lexicon on humanitarian access. ICRC. 2011. URL: <https://www.icrc.org/en/doc/assets/files/2014/icrc-q-and-a-lexison-on-humanitarian-access-06-2014.pdf>

78. Commentary on the Additional Protocols of 8 June 1977 to the Geneva Conventions of 12 August 1949. – Geneva : ICRC, 1987. – P. 38-39.

79. Tronc E., Grace R., Nahikian A. Humanitarian Access Obstruction in Somalia: Externally Imposed and Self-Inflicted Dimensions. Harvard University. 2018.

80. Libya: Humanitarian Access Report [Електронний ресурс]. The United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA). 2020.

81. De Lauri A. Humanitarian Diplomacy: A New Research Agenda. CMI. 2018. URL: <https://www.cmi.no/publications/6536-humanitarian-diplomacy-a-new-research-agenda>

82. <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>

83. HUMANITARIAN PROGRAMME CYCLE 2023 ISSUED FEBRUARY
2023